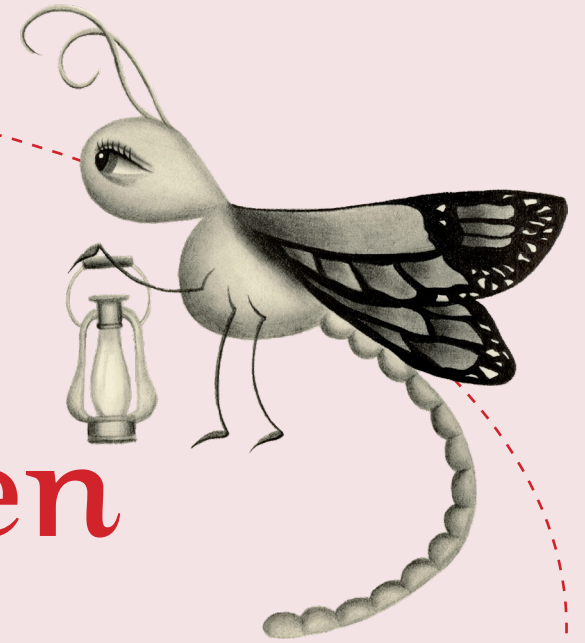

Aikuisten runojen kuvittaminen:

miksi, miten ja kannattaako se?

Aikuisten runojen kuvittaminen: miksi, miten ja kannattaako se?

Taru Marttila
Opinnäytetyö
56 Sivua

LAB-ammattikorkeakoulu,
Muotoiluinstituutti
Medianomi (AMK),
Visuaalinen viestintä
Graafinen suunnittelu
Kevät 2022

Tiivistelmä

Opinnäytetyön aiheena on kuuden aikuisten rakkausrunon kuvittaminen, jonka suunnitteluun sisältyy kuvitukset, typografia ja taitto.

Tarkoituksena ei ole luoda kokonaista konseptia runokirjalle vaan kuusi kuvitusta valituille runoilille. Runot opinnäytetyön toteuttamiseen antaa runoilija, mutta työ ei ole tilaustyö. Opinnäytetyön tutkimuskysymys on miksi, miten tai kannattaako aikuisten runoja kuvittaa ja kirjallisen osuuden tutkimus aloitetaan ensin perehtymällä runojen visuaalisuuteen, runokirjojen kansikuvituksiin ja lastenrunouteen. Tutkimuksessa myös mietitään mahdollisia syitä sille, miksi aikuisten runoutta kuvitetaan niukasti.

Opinnäytetyön produktio-osuus alkaa ensin runojen esittelyllä ja runoilijan toiveiden avaamisella. Suunnitteluprosessissa kuvaillaan, kuinka luonnokset alkavat erota alkuperäisestä suunnitelmasta ja kuinka runoilijan yhteistyö vaikuttaa prosessiin. Produktio-osuudessa avataan myös työprosessia ja käytettyjä tekniikoita. Typografian ja taiton osuus avaa työn kehitystä ja tehtyjä päätöksiä. Lopuksi valmiit lopputulokset esitellään ja niistä kerrotaan lyhyesti.

Avainsanat

runous, kuvitus, runokuvitus, aikuistenrunous

Abstract

The subject of this thesis is illustrating six adults love poems which includes illustration, typography and layout.

The plan was not to make a whole concept for a poetry book but to make illustrations for six selected poems. The poet gave permission to use their poems in the thesis, but the production isn't a custom order. The thesis research question is why, how and should you illustrate adults poetry. The written part of the thesis starts with looking into poems visuality, poetry books covers and children's poetry. The written part also delves into the possibilities of why adult poetry is illustrated so little.

The thesis production portion starts with introducing the poets poems and their wishes about the illustrations. In the working process it's discussed how the sketches start to differ from the original plan and how the cooperation with the poet works in this process. The Production process also tells about the workflow and techniques used. The typography and layout portions opens how the work makes progress and decisions. Lastly the final result is shown and shortly discussed.

Keywords

poetry, illustration, illustrated poetry, adults poetry

Sisältö

1 Johdanto

1.1 Aiheen valinta	7
1.2 Tavoitteet	7

2 Taustoitus

2.1 Runojen visuaalisuuteen perehtyminen	9
2.2 Visuaalisuus lastenrunoudessa	19

3 Runon kuvittamisen haasteet

3.1 Kuvitus runoutena	22
3.2 Kuvittajan tulkinnan arvo	22
3.3 Abstraktin aiheen kuvittaminen	23
3.4 Runojen kustantaminen	23
3.5 Runojen eriarvoistaminen	24

4 Produktio

4.1 Runojen esittely	26
4.2 Inspiraatio	27
4.3 Tyylin löytäminen	29
4.4 Hahmosuunnittelu	30
4.5 Luonnostelu	31
4.6 Tekniikka	35
4.7 Typografia	37
4.8 Taitto	40

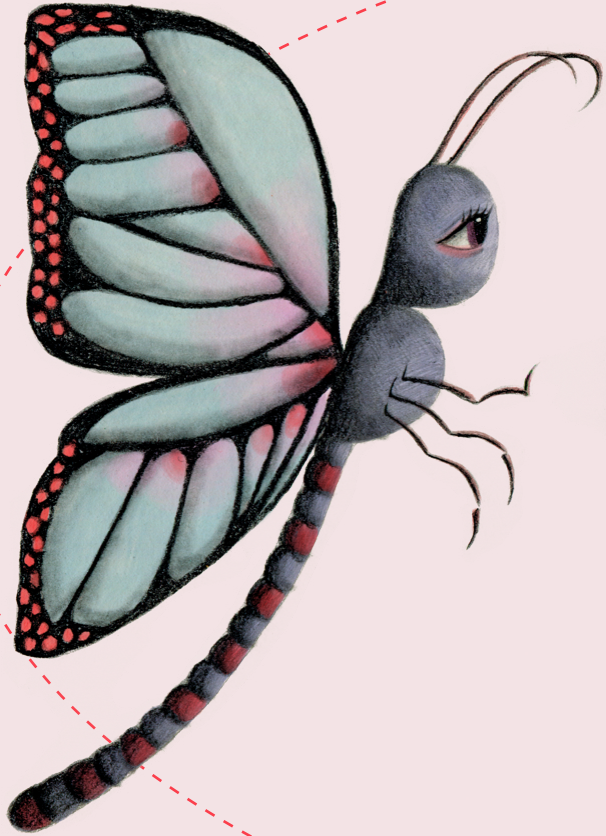
5 Lopputulos

6 Yhteenveto

7 Lähteet

8 Liitteet

Liite 1. Valitut runot

1 Johdanto

1.1 Aiheen valinta

Opinnäytetyön aihetta miettiessäni tiesin, että haluaisin työni liittyvän kuvittamiseen, mutta en osannut päättää minkä aiheen valitsisin. Kuvituspainotteinen työ olisi minulle hyödyllinen, koska olen kiinnostunut alasta ja pääsisin kehittämään taitojani kuvittajana. Aihevaihtoehtojen määrä oli kuitenkin valtava enkä osannut päättää, kunnes kesällä 2021 eräs runoilija oli saanut lahjaksi yhden tekemistäni vesivärikuvituksista ja kuuli, että olin miettimässä opinnäytetyön aihetta. Hän ehdotti, jos olisin kiinnostunut kuvittamaan hänen kirjoittamiaan runoja ja tapaamisemme jälkeen innostuin ideasta nopeasti.

Ennen opinnäytetyön aloittamista runous ei ollut minulle tuttua. Ymmärryksenäni runoudesta ei edennyt koulun äidinkielen tuntien ulkopuolelle, joten tietoni runoudesta ulottui vain perinteiseen runouteen. Näin tämän mahdollisuutena tehdä opinnäytetyössäni jotain itselleni tuttua, mutta samalla oppia jotain uutta.

Tiesin, että lastenrunoutta kuvitettiin runsaasti, mutta aikuisille suunnatussa runoudessa harvoin oli kuvituksia. Tämä herätti mielenkiintoni ja halusin tutkia mistä tämä mahdollisesti voisi johtua ja mitä asialle voisi tehdä.

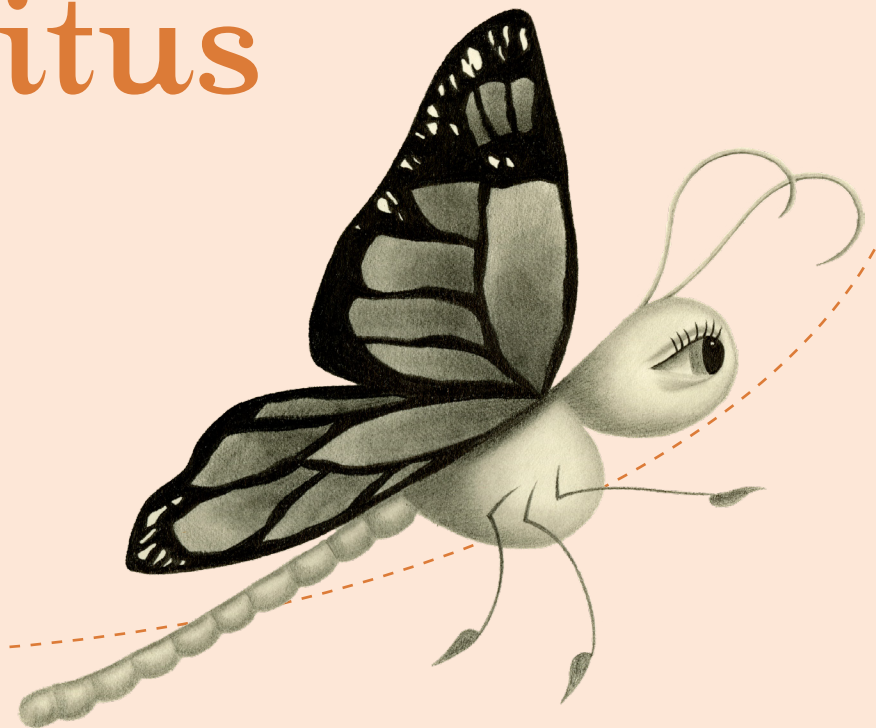
1.2 Tavoitteet

Työ ei ollut tilaustyö, eikä tarkoituksena ollut toteuttaa konseptia omakustanteiselle runokirjalle, vaan sain luvan käyttää runoilijan runoja ja tehdä niihin kuvitukset. Otan kuitenkin huomioon runoilijan toiveet siitä miltä hän haluaisi kuvitusten näyttävän. Runot ovat rakkausrunoja ja niissä esiintyy keijuhahmon maailma. Runoja oli alun perin yhteensä 16, mutta opinnäytetyötä varten valitsin niistä kuusi kuvituksia varten. Runoille ei ole kerrottu tiettyä lukujärjestystä, mutta haluan esittää runot yhtenäisenä kokonaisuutena.

Koska runous oli minulle hyvin vierasta, aion tutustua runoutteen ja erityisesti tutkia sen visuaalisuutta. Tutkin visuaalisuutta eri runouden tyylisuuntauksissa, sarjakuvarunoudessa, runokirjojen kansissa ja lastenrunoudessa. Tämän jälkeen sovelsin oppimani omaan produktiooni hyödyntämällä erilaisia visuaalisia keinoja, jotka ovat mielestäni toimineet hyvin.

Halusin tutkia mahdollisia syitä aikuisten runouden vähäiseen kuvittamiseen ja mahdollisesti löytää sopivia vaihtoehtoja kuvittamisen lisäämiseksi. Jos paljastuisi, että aikuisten runouden kuvittaminen ei olisi kannattavaa haluaisin tarkastella mistä tämä johtuu.

2 Taustoitus

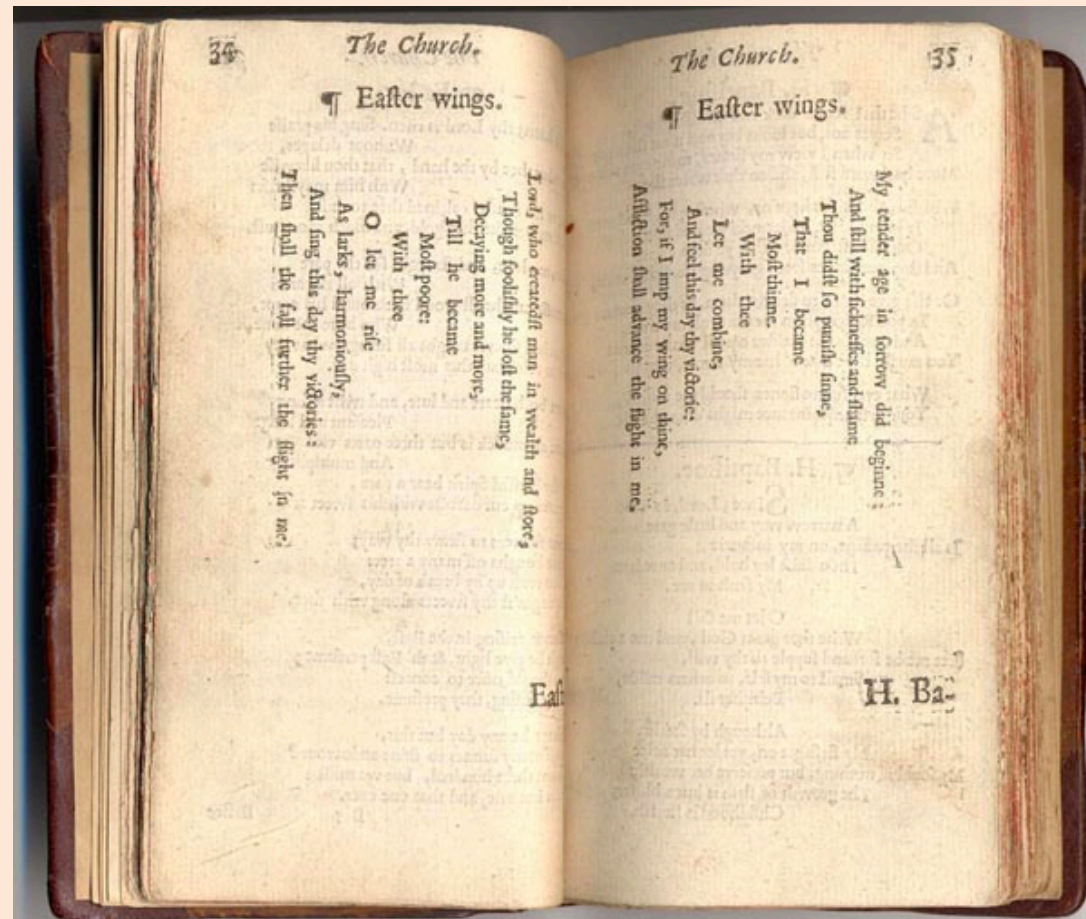

2.1 Runojen visuaalisuuteen perehtyminen

Länsimaisen runouden alussa runous levisi suullisesti niiden rytmikkäällä, mieleenpainuvalla tavalla, joka auttoi kuuntelijaa muistamaan ne paremmin ja näin myös jakamaan runoa eteenpäin. Kun runoja alettiin kirjoittamaan ylös, visuaalisuudelle ei syntynyt omaa roolia runon säkeiden taituruuden tarkastelun ulkopuolelle. Ajan myötä runon visuaalisuus alkoi aika ajoin nousta esille eri aikakausilla, jolloin runojen säkeitä lähdettiin koristamaan tai manipuloimaan erilaisilla visuaalisilla keinoilla. (Lehikoinen 2014, 125.)

Kuviorunous, Avantgardistiset liikkeet, kalligrammit, konkreettinen runous ja visuaalinen runous ovat osa erilaisia runouden tyyliuuntia, joiden erilaisia visuaalisia keinoja käyn läpi. Tarkastelen myös sarjakuvarunoutta, runokirjojen kansia ja lastenrunoutta lyhyesti.

Kuviorunous tai kuviolademat barokin vuosisadan kirjallisuudessa ovat yksi varhaisimmista runon visualisoinnin ajoista. Barokin tyyliin kuului suuruus ja koristeellisuus, joka näkyi myös aikansa kirjallisuudessa ja runoudessa. Runojen sisällön lisäksi alettiin muokkaamaan säkeiden sommittelua ja kokeilemaan muita visuaalisia keinoja, jotka herättivät lukijan huomion ja vaativat katsomaan runoa. (Lehikoinen 2014, 125-126.) George Herbertin runossa Eastern Wings (Kuva 1.) runon säkeet on aseteltu niin, että runo muistuttaa muodoltaan siipiä. Runon sisältö tukee säkeiden muodostamaa kuvaa, sillä runon luettua siivet tuovat erityisesti mieleen enkelinsiivet. Runosta on myös versio, jossa runo on käännetty pystysuoraan asentoon.

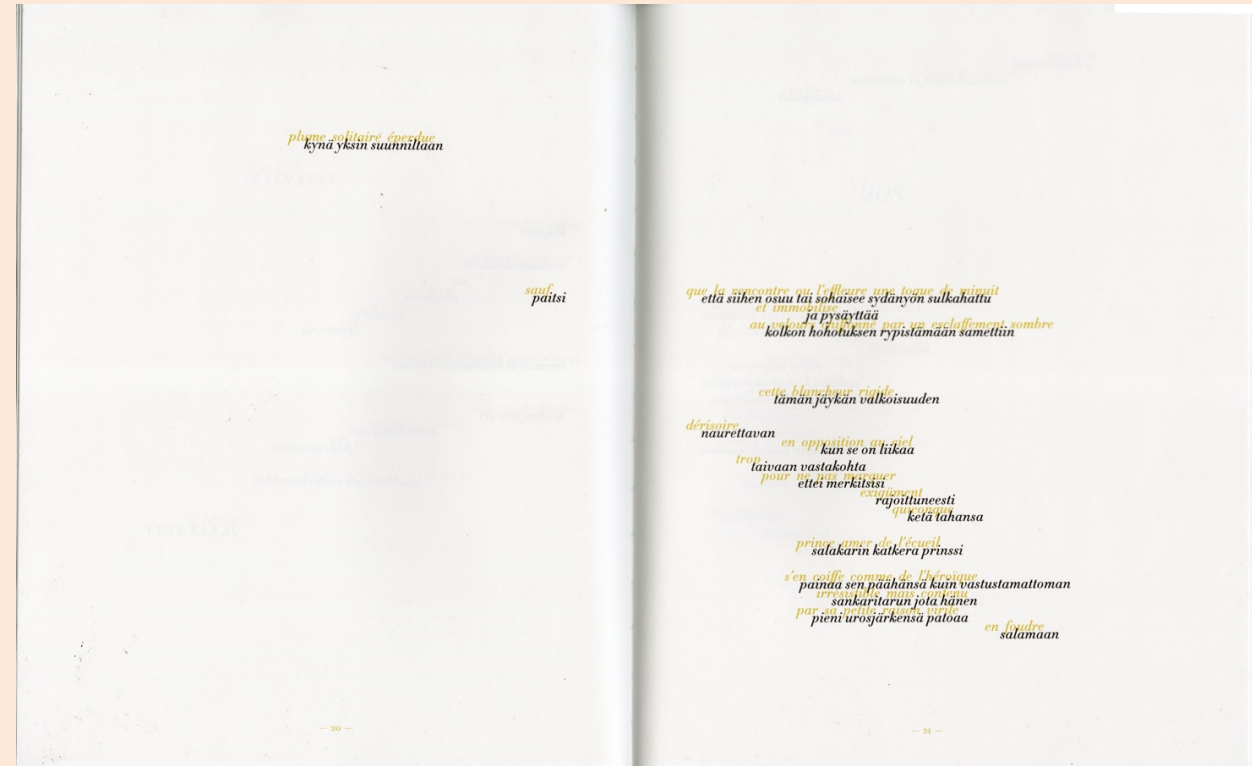

Kuva 1. George Herbertin runo Eastern Wings (Herbert 1633)

1800-1900 luvulla eri avantgardististen liikkeiden syntyessä runon visuaalisuudelle kasvoi suurempi rooli. Futurismin, dadaismin, surrealismin ja letterismin liikkeiden kokeiluissa runon visuaalisuus ja yleisesti sanan ja kuvan suhde koki suurta murrosta, jolloin liikkeiden kokeiluissa visuaalisuudella oli suuri osa runon merkityksen ymmärtämisellä. (Lehikoinen 2014, 127.) Tähän aikaan alettiin pelaamaan runon paralingvistisyydellä, jolla tarkoitetaan puheen äänensävyn, kehonkielen ja muiden nonverbaalien viestien merkitystä puheessa (Lehikoinen & Teittinen 2012, 8). Visuaalisesti tekstin paralingvistisyyttä voi muuttaa esimerkiksi säkeiden erilaisella asemoinnilla tai tyhjää tilaa hallitsemalla. Tällöin visuaalisuus voi toimia kielellisyyden manipuloijana tai ohjaajana ja pakottaa lukijan kiinnittämään huomiota runon kuvallisuuteen.

Näille runoille oli ominaista spatiaalisuus, jolla tarkoitetaan runon tilallisen kokemuksen luomista visuaalisuutta painottavilla keinoilla. Näiden runojen tärkeitä rakennus osia oli muiden perinteisempien runouden rakennuspalojen rinnalla paperin valkoinen tyhjätila. (Lehikoinen 2014, 128.)

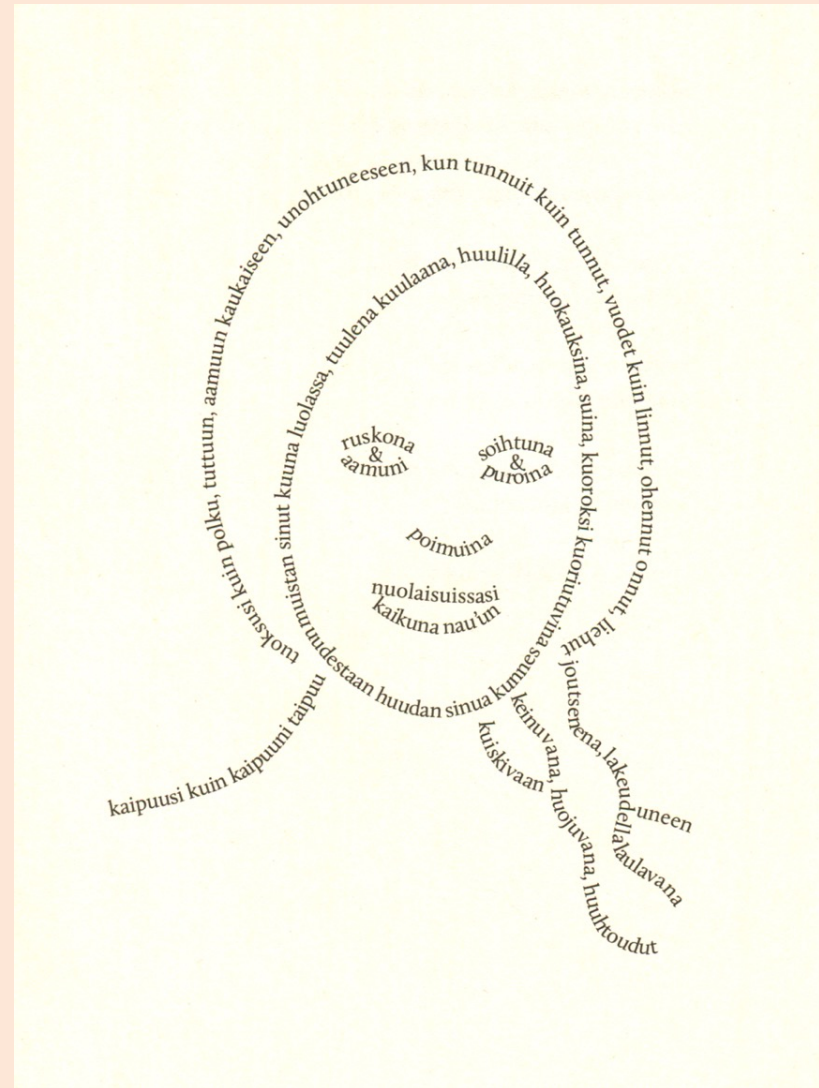
Ensimmäinen tämän kaltaista runoutta, joka tietoisesti käytti spatiaalisuutta hyödykseen, on Stéphane Mallarmén runo Un Coup de Dés jamais n'abolira le Hasard (suomeksi Nopanheitto ei koskaan tuhoa sattumaa (Sémiosquare 2014)) (Kuva 2.). Runossa Mallarmé käyttää tekstiä ilmavasti ja kirjainkokoa muuttamalla tuo vaihtelua tekstiin. Runon säkeiden välissä oleva tyhjä tila hidastaa lukemisen tuntua ja saa säkeiden äänen kaikumaan.

Kuva 2. Aukeama Stéphane Mallarmén Nopanheitto ei koskaan tuhoa sattumaa -runosta (Mallarmén 2014)

1900-luvulla lähti liikkeelle muitakin tapoja lähestyä visuaalisuutta spatiaalisuuden lisäksi. Kalligrammit ovat runoja, joilla piirretään kirjaimilla tai säikeillä. Nimensä kalligrammit saivat Guillaume Apollineiren kirjaimilla piirtämistään runoista, jotka hän nimesi kalligrammeiksi. Myöhemmin hän julkaisi kokoelman, jonka nimeksi hän antoi Calligrammes. Runojen kuvat vastasivat runon sisältöä ja niiden tarkoituksena oli, että runon pystyisi lukemaan katsomalla sen muodostamaa kuvaa. (Lehikoinen 2014, 133.)

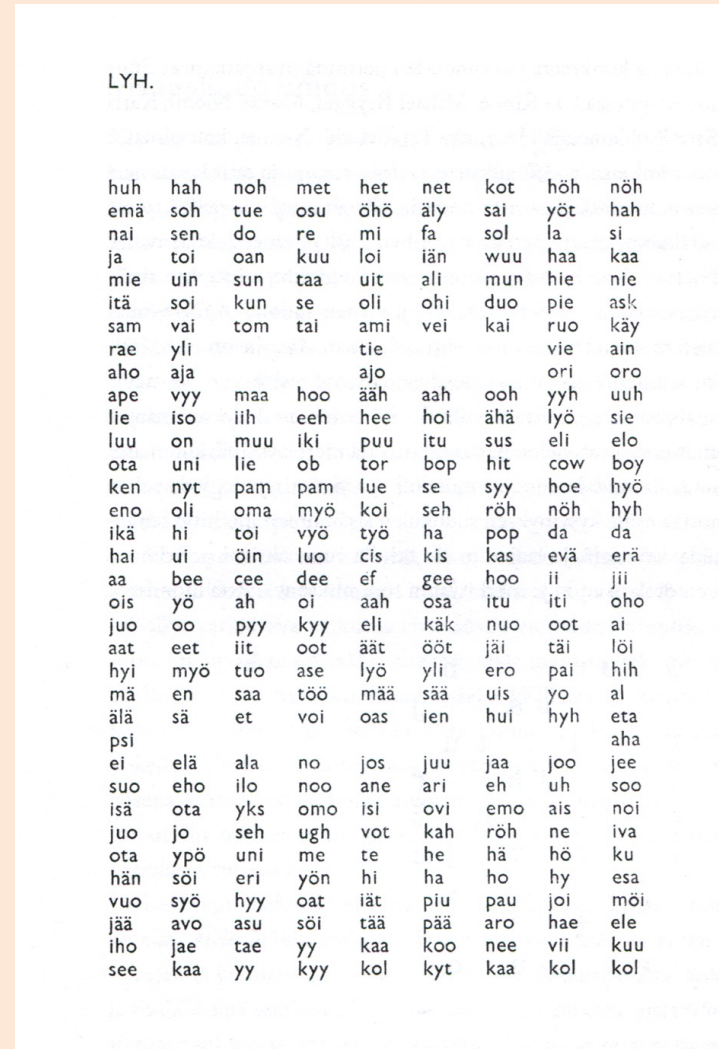
Kalligrammien visuaalisuuden vahvuus tulee siitä, kuinka runosta ja kuvasta tulee samanarvoisia. Ne eivät toimi ilman toisiaan tai niiltä häviää vähintään yksiulottuvuus tulkinnassa, jos niistä toinen otetaan pois. Näistä vahvuuksista huolimatta tämän kaltainen visuaalisuus voi kääntyä myös sitä vastaan, jos runon visuaalisuus vastaa runoa liian yksi yhteen. Tällöin se saattaa menettää monitasoisuuttaan. Marko Niemen ja Miia Toivion Suut-runokokoelmasta (Poesia 2012) kalligrammi muodostaa hymyilevän henkilön (Kuva 3.). Runon kieli on intiimiä ja lempeää ja runosta luodun kuvan kautta yhdistää nämä ajatukset henkilöön, joka on rakas ja tärkeä.

Kuva 3. Kalligrammi runo Marko Niemen ja Miia Toivion Suut-runokokoelmasta (Nieminen & Toivio 2012)

Konkreettinen runous sai alkunsa 1950-luvulla konkreettisen musiikin ja kuvataiteen alojen innoittamana. Suuntaus lähti liikkeelle E.E. Cummingsin keskittyessä runojen ja kirjainten fyysisyyteen ja väistäessä kalligrammien tavan piirtää kirjaimilla. Tärkeitä tunnusmerkkejä konkreettiselle runoudelle oli tietynlainen abstraktinen ilmaisu, jossa riisuttiin runon sisäinen merkitys, jonka sijasta keskityttiin kirjainmerkkien muotoihin. Runon kommunikaation sijaan etusijalle tuotiin kirjainten esineellinen luonne. Tämänkaltainen runous muistutti osittain graafista suunnittelua, kun kirjainten muodot olivat vahvassa keskiössä. Graafisen suunnittelun lisäksi runoissa keskityttiin myös kielen äänteellisiin ominaisuuksiin. (Lehikoinen 2014, 140.)

Väinö Kirstinän runokokoelmassa Luonnollinen tanssi (Ntamo 2016) runo LYH. (Kuva 4.) koostuu kokonaan nimensä mukaan lyhenteistä. Runosta on vaikea löytää merkitystä runon sanomassa, mutta runoa lukiessa lyhenteiden tuottamat äänet korostuvat sitäkin enemmän. Välillä saatat löytää parista lyhenteestä sanan tai pari, mutta yhtä äkkiä kun kuulit sen sana häviää muiden lyhyiden äänien joukkoon.

Kuva 4. LYH.-runo Väinö Kirstinän runokokoelmasta Luonnollinen tanssi (Kirstinä 2016)

Poikkitaiteellinen laji visuaalinen runous, jota kutsutaan myös vispoksi, on kuvataiteen, graafisen suunnittelun, käsitaiteen ja mediataiteen yhteistyön tuottamaa runoutta. Vispossa keskiössä on kiinnostus kirjainmerkkien kuvalliseen luonteeseen ja se ottaa vaikutteita kaikista sitä edeltävistä runoudensuuntauksista.

Vispoa käytetään myös usein sateenvarjoterminä muille aikaisemmin mainituille runosuuntauksille ja muille visuaalisille runoille, joissa runon näkeminen on ensisijaisena (Lehikoinen 2014, 144). Muiden suuntausten vaikutusten lisäksi vispoon vaikuttaneiden tekijöiden sanotaan tulleen barokkirunouden ajalta, josta esimerkkinä on William Blake, jonka runokirjassa Viattomuuden ja kokemuksen lauluja (Käsitem 1794) on yhdistetty runsaasti kuvaa ja runoa. Runojen kuvaosat ovat hyvin kuvitusmaisia ja ne ovat usein rakennettu ympäröimään kyseistä runoa, luoden niistä pieniä maailmoja, jossa runot elävät. Runossa The Fly (suomeksi Kärpänen) (Kuva 5.) säkeet ovat aseteltu puiden oksien muodostamiin tiloihin kuvituksen yläpuolelle.

Vispoa ensisijaisesti ohjaa runon katsominen, kirjainmerkkien kauneus ja kokonaisuuden tuottama kokemus sekä esteettisyys. Tämän kaltaista runoa tehdessä nähdään tärkeäksi omata runon visuaalisuuden luomisen taito ja runon tekstuaalisen osan merkityksen yhdistäminen kokonaisuuteen. Visuaalisissa runoissa paralingvistisuuden merkitys nousee jälleen kerran merkittäväksi, sillä ilman sen vaikutusta, vispo voi jäädä erilliseksi kuvaksi ja runoksi, joka kannattelee itseään sen verbaalisella merkityksellä. (Lehikoinen 2014, 146.)

Kuva 5. William Blaken runo Kärpänen runokirjasta Viattomuuden ja kokemuksen lauluja (Blake 1794)

Sarjakuvarunous

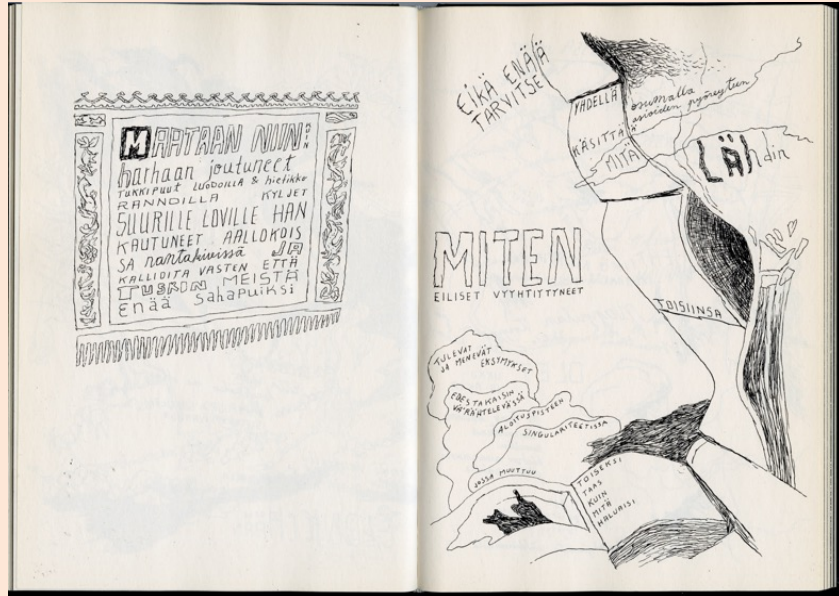
Sarjakuvarunous hyödyntää sarjakuvan, runouden sekä visuaalisuuden keinoja kerronnassaan. Valitsin pienen määrän teoksia, joita kuvailen lyhyesti.

Suomessa vuonna 1933 aloitettiin julkaisemaan Kieku ja Kai-ku-sarjakuvaa (Kuva 6.) Oma Koti -lehdessä yhteistyössä taiteilija Asmo Alhon ja kirjailija Ensio Rislakki alias Valentin kanssa. (Huuhta 1979, 2.) Myöhemmin Mika Waltari jatkoi sarjakuvien runojen kirjoittamista vuodesta 1936 eteenpäin. (Vainio 2012)

Yhteistyö toimi siten, että Alho ideoi ja kuvitti valmiit sivut ja tämän jälkeen hän toimitti ne Waltarille, joka kirjoitti sarjakuviin sopivat riimit. Alho antoi Walterille vapaat kädet runojen kirjoittamiseen, jättäen muistiinpanoja vain silloin, jos Alho halusi varmistaa Walterin ymmärtävän tärkeän juonenkäänteen, mutta kaiken muun hän jätti Walterin vastuulle. Sarjakuvissa oli usein jokin opetus, joka jäi helposti mieleen riimien avulla kaikenikäisille lukijoille.

Kuva 6. Kieku ja Kai-ku -sarjakuva
Palloveli janottaa (Alho & Waltari 1979)

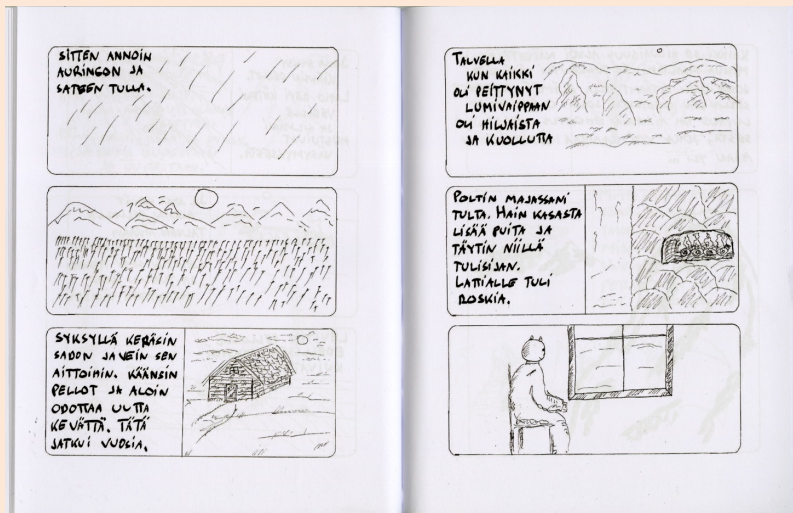

Kuva 7. Aukeama Jyrki Heikkisen sarjakuvarunoteoksesta Hietsalo (Heikkinen 2017)

Jyrki Heikkisen sarjakuvarunoteokset ovat abstrakteja ja luovat kirjojen sivuille tilallisia kokemuksia. Runot kietoutuvat eri muotojen ympärille, luoden teoksen eri osista yhden kokonaisuuden. Heikkinen piirtää ja kirjoittaa runot käsin, joka tekee sanan ja kuvan liitosta saumattoman. Runoteoksessaan Hietsalo (Poesia 2017) (Kuva 7.) kuvat on muodostettu pelkästään viivan avulla. Katsetta ohjaa tekstin kiemurtelevan reitin etsiminen ja viivan luomat kontrasti erot. Runoteoksessa Apua on tulossa (Asema 2010) (Kuva 8.) kuviin on lisätty väriä, joka ohjaa katsetta yhä enemmän ja vaikuttaa kuvarunojen luomiin tuntemuksiin ja tulkintaan. Kuvarunot pysyvät omilla sivuillaan toisin kuin Hietsalon koko aukeaman kokoisissa kuvarunoissa. Apua on tulossa-teoksen runot luovat jokaiselle sivulle oman maailmansa.

Kuva 8. Sivun Jyrki Heikkisen sarjakuvarunoteoksesta Apua on tulossa (Heikkinen 2010)

Kuva 9. Aukeama Jarmo Saartin sarjakuvarunoelmasta Matka vuorelle (Saarti 2021)

Jarmo Saartin sarjakuvarunoelmassa Matka vuoren huipulle (BoD 2021) (Kuva 9.) on tehty samalla tekniikalla kuin Heikkisen Hietsalo, mutta sen ulkoasu muistuttaa enemmän perinteistä sarjakuvaa. Saartin teoksessa on myös osia, jolloin tekstiä ei ole käytetty ollenkaan ja kuva vie tarinaa eteenpäin.

Arto Leivon runoilema ja Tea Tauriaisen kuvittama Exäni huutaa! (Sammakko 2010) (Kuva 10.) sekoittaa sarjakuvarunoutta ja perinteistä runoutta samassa teoksessa. Kirja alkaa ensin sarjakuvalla, jonka jälkeen tulee perinteisiä runoja, osa myös kuvitettuna, ja lopuksi kirja päättyy sarjakuvaan.

Kuva 10. Aukeama Exäni huutaa! -runokirjasta (Leivo ja Tauriainen 2020)

AJATTELUPUOLI KEHITTYY

– lopeta jo tuo viheltäminen, se kuulostaa hirveältä! exäni huutaa viheltäessäni ”aideistä parhain” -biisiä ja ottaessani exäni pyykejä pois pesukoneesta.

omasta mielestäni osaan viheltää, exäni mielestä en, joka kerta, kun alan viheltää, oli biisi mikä tahansa, hän kieltää minua viheltämästä.

en tiedä tarkalleen mistä se johtuu, joten päätän tällä kertaa uskallata kysyä sitä suoraan:
– miksi minä en saa viheltää?
– no kun sä et osaa viheltää, ja piste!!!
exäni huutaa räjähtämispisteessä.

olen asiasta eri mieltä, ja huomautan siitä exälleni:
– olen asiasta eri mieltä.
– sun mielipidettä ei kysellä!!! tuo sun viheltäminen käy mun korviin ja sillä selvä!!!

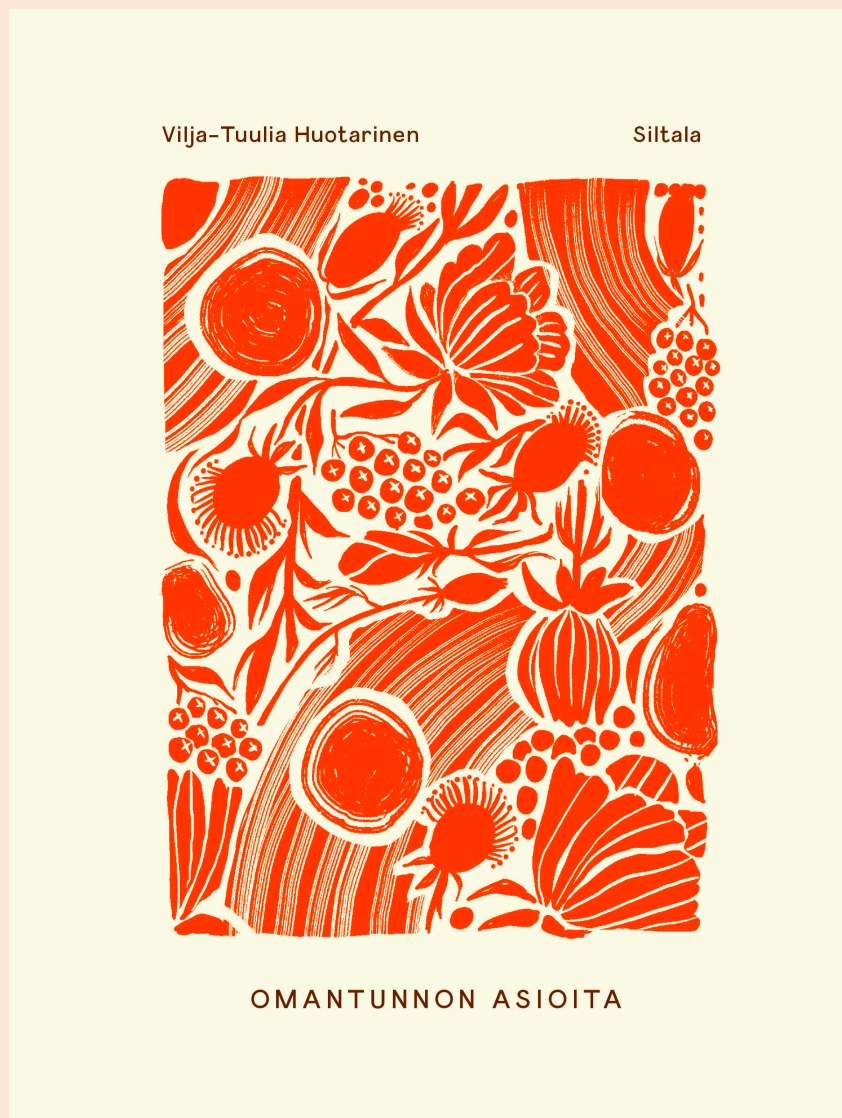
jaa, vai niin, ajattelen, enkä päästä enää ääniä, vaan vaivun normaalin hiljaisuuteen, joka on pääharrastukseni tällä exäni luona, ja nostan loputkin exäni pyykit pesukoneesta.

positiivisena ihmisenä ajattelen kuitenkin: hiljaisuudessa on se hyvä puoli, että ajattelupuoli kehittyy, kun muu toiminta kielletään.

Runokirjojen kannet

Vaikka itse runokirja ei olisi kuvitettu tai hyödyntäisi visuaalisuutta runoudessaan, kirjojen kannet ovat usein hyvin visuaalisia. Kirjat joutuvat kilpailemaan ihmisten huomiosta kaupan hyllyllä, jolloin silmäänpistävä tai miellyttävä kirjankansi saattaa nostaa kirjan mahdollisuuksia. Runokirjan kannet voivat toimia koko teoksen tiivistämänä visualisointina, jotta lukijalla voi jo ennen runojen lukemista luoda ennakko-oletuksia siitä, minkälaisista runoista on kyse. Kannella on myös tärkeä rooli saada runot halutun kohdeyleisön tietoisuuteen, joten kansia suunniteltaessa tulee ottaa huomioon oman kohderyhmän mieltymykset. Kansilla voi olla myös mahdollista kääntää lukijan odotukset runojen sisällöstä täysin ja luoda mielenkiintoisia kontrasteja.

Vilja-Tuulia Huotarisen *Omantunnon asioita* (Siltala 2020) (Kuva 11.), joka palkittiin yhdeksi vuoden 2020 kauneimmaksi kaunokirjaksi, omaa vaatimattomat mutta kauniit kannet (Kauneimmat kirjat 2020). Kirjan graafisen suunnittelun on tehnyt Hilla Semeri. Kansikuvituksessa on kuvitettu kaunis kukkien ja virtaavien muotojen yhdistelmä, joka antaa kannelle hyvin sievän ilmeen.

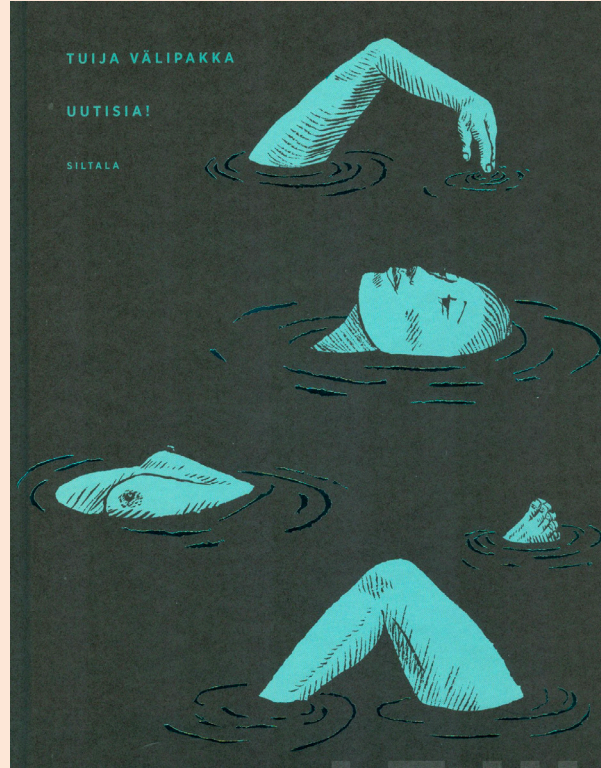

Kuva 11. Omantunnon asioita-runokirjan kansi (Huotarinen 2020)

Kuva 12. Turvalliset veistokset-runokokoelman kansi (Lehtikoinen 2009)

Tiina Lehtikoinen runokokoelman Turvalliset veistokset (Ntamo 2009) kannen (Kuva 12.) on kuvittanut Tommi Musturi. Kannen kuvitus on runsas ja värikäs. Kokoelman aiheita kuvataan räväkästi ja hieman sekavasti, joka saa kuvituksen värit ja muodot tuntumaan siltä kuin ne sulaisivat yhteen. Kannen typografia on orgaanista ja liikkuu kuvituksen muotojen mukana.

Kuva 13. Uutisia!-runokokoelman kansi (Välipakka 2018)

Tuija Välipakan Uutisia! (Siltala 2018) (Kuva 13.) palkittiin vuonna 2018 yhdeksi vuoden kauneimmaksi kaunokirjaksi (Kauneimmat kirjat 2018). Kansikuva on hyvin hillitty ja rajattu kylmä väripaletti tuo hyvin rauhallisen tunnelman. Veden väreet on folioitu hienovaraisesti, joka tuo kannen materiaaleihin miellyttävää arvokkuutta. Kansikuvitus herättää kysymyksiä siitä, mitä veden alla on piilossa ja kannattaako katsojan luottaa siihen mitä vedenpintaan on noussut nähtäväksi.

Kuva 14. Sähkökatkoksen aikaan-runokokoelman kansi (Antsal 2012)

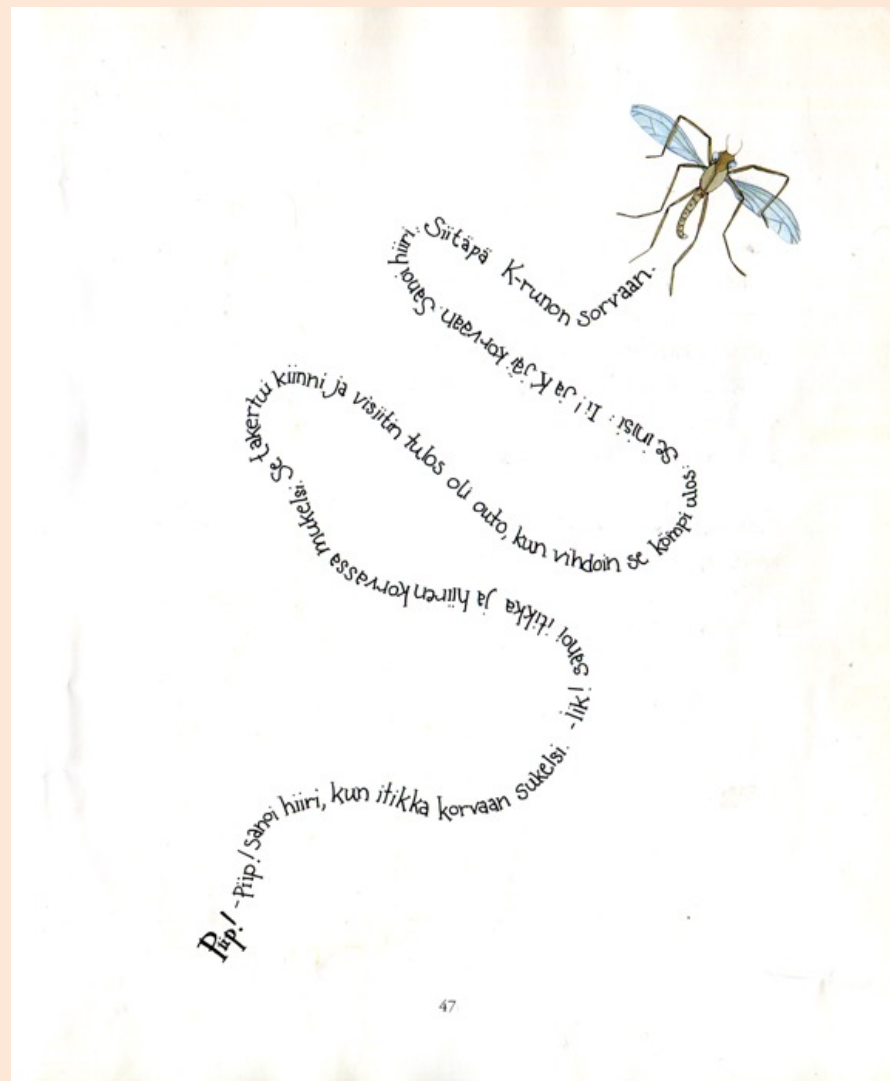
Veera Antsalon Sähkökatkoksen aikaan (Teos 2012) (Kuva 14.) palkittiin yhdeksi kauneimmaksi kaunokirjaksi vuonna 2012 (Kauneimmat kirjat 2012). Nimensä mukaisesti kansikuvituksessa on hehkulamppu, mikä ei hohda valoa sen värikkästä kollaasikuviosta huolimatta. Lampusta tulee ilmi, että kyseisen sähkökatkoksen aikana taitaa tapahtua paljon enemmän, kuin olettaisi. Lampun muoto on stansattu kanteen, eli muotoon leikattu niin, että kirjan sisään näkee.

2.2 Visuaalisuus lastenrunoudessa

Verratessa lastenrunoutta aikuisten runouteen huomaa äkkiä lastenrunouden vapaamman kuvitusten käytön ja omanlaisen leikkisyyden, jota löytää erityisesti lastenkirjallisuudessa. Kuvitus toimii lastenrunoudessa suuressa roolissa tekstin rinnalla ja se voi suoraan kuvata, täydentää, laajentaa tai supistaa tekstiä.

Lastenkirjallisuuden rooli on toiminut viihdyttävänä, mutta myös opettavana tekijänä. Sen kautta lapset voivat tarkastella heille uusia, pelottavia tai vaikeita aiheita turvallisesti etäännytettyinä ja oppia elämään liittyvistä tulevista haasteista. (Karasma & Suvilehto 2014, 19.) Lukeminen lapsen ja vanhemman kanssa voi olla myös seurallinen harrastus, joka kasvattaa molempien henkilöiden suhdetta. Vaikka runous ei aina sisällä yhtä pitkiä tai monimutkaisia tarinoita kuin muussa lastenkirjallisuudessa, ne voivat toimia esimerkiksi lyhyinä, helposti muistettavina teksteinä, jotka esittelevät kirjallisuutta lapsille.

2005 Finlandia Junior -palkinnon saanut Kuono kohti tähteä (Lasten keskus 2005) -runokokoelmassa runossa Piip! (Kuva 15.) tekstistä on tullut osa kuvaa. Runo on muotoiltu mutkittelemaan kuvitetun hyttysen reittiä. Teksti on osassa runoa väärinpäin, joten lukija joutuu kääntämään kirjaa ylösalaisin helpottaakseen lukemista. Fontti, jota runossa on käytetty muistuttaa käsinkirjoitettua tekstiä, joka yhdistää kuvituksen ja tekstin kädenjäljet. Lukusuunta runossa on omaperäisesti vasemmasta alakulmasta oikeaan yläkulmaan, joka poikkeaa tavallisesta länsimaisesta lukusuunnasta.

Kuva 15. Kuono kohti tähteä -runokirjan runo Piip! (Korolainen 2005)

Kuva 16. Hajanhujalla-runokirjan runo E-mail (Ruotanen 2012)

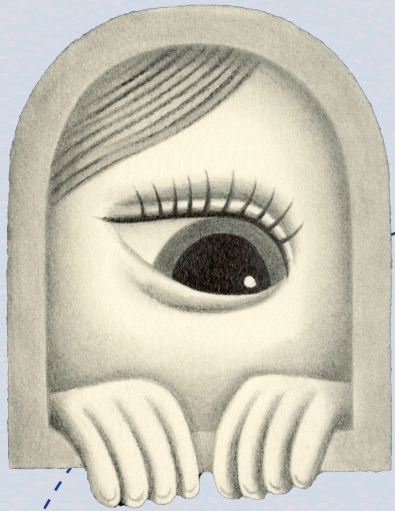
Myös lastenrunokokoelmassa Hajanhujalla (Lasten keskus 2010) on samankaltainen runo, jossa teksti ja kuva yhdistyvät toisiinsa. Runossa ”E-mail” (Kuva 16.) koiran virtsasta muodostuu runon viimeinen säe, joka on muotoiltu valumaan alaspäin. Säkeen väri on alussa vaaleanruskea ja päättyy kirkkaan keltaiseen.

Kuva 17. Aukeama runokirjasta Tippukivitapaus (Ruohonen ja Kallasmaa 2017)

Laura Ruohosen kirjoittamassa ja Erika Kallasmaan kuvittamassa Tippukivitapaus (Otava 2017) (Kuva 17.) runokirjassa runojen säkeiden asemointi vaihtelee runsaasti ja joitain säkeitä on vaihdettu käsikirjoitettuihin sanoihin tai huudahduksiin. Säkeiden asemointi ja käsikirjoitus vaikuttavat runojen lukukokemukseen. Huudahdukset kuuluvat jo mielessä lukiessa eri äänensävyillä ja painoituksilla, joka voi tehdä runojen lukemisesta hauskaa perheen kesken. Jokaiselle runolle on myös tehty kokoaukeaman kuvitus, joita osa runoista jakaa keskenään. Kuvitukset kiertävät runon sisään tai toimivat runon taustana.

Suurin osa lastenrunokirjojen runoista on perinteisesti aseteltuja, joihin on piirretty sopiva kuvitus. Näissä kolmessa esimerkki runossa rikotaan perinteisemmin aseteltujen runojen jatkumoa, mikä voi pitää nuoren lukijan mielenkiinnon hereillä. Lastenrunokirjoissa huomaa runojen asettelussa jatkuvaa vaihtelua sivujen välillä, vaikka asemointi olisikin perinteisempi. Samoin runojen määrä sivu ja aukeama kohtaisesti vaihtelevat jatkuvasti. Tämän kaltainen vaihtelu ja arvaamattomuus antaa lastenrunoudelle mahdollisuuksia luoda oivaltavia kokeiluja taiton asettelussa.

3 Runon kuvittamisen haasteet

3.1 Kuvitus runoutena

Kun runon kuvitusta lähdetään suunnittelemaan voi syntyä nopeasti monenlaisia ongelmia. Niistä yksi on tekstin ja kuvan yhdistämisen ongelma. Runon visualisoinnista on tehty monenlaisia kokeiluja erilaisilla tyyliuunnilla, mutta suuressa osassa näissä suuntauksissa ollaan lähempänä typografian visuaalisuutta kuin kuvittamista, joten erilaisten vaikutteiden soveltaminen kuvituksen toteuttamiseen on rajallista. Kuvittajan tarkoituksena ei ole tehdä runosta esimerkiksi kalligrammia, vaan luoda kuvitus runon rinnalle, joka voi laajentaa runon tulkintaa tai antaa uusia näkökulmia.

Tulee kuitenkin ottaa huomioon, että kuvittaja joutuu tulkitsemaan runoa, jotta voi luoda runolle istuvan kuvituksen, jolloin tulkinta on subjektiivista. Tällöin kuvituksesta tulee väistämättä runo itsessään, mutta se on runo, joka toimii parhaiten oman runonsa rinnalla kuin täysin itsenäisesti. Runosta kuvitus voi saada tarpeellisen määrän kontekstia, jotta kuvaa voi tulkita tarkemmin.

3.2 Kuvittajan tulkinnan arvo

Kuvittajana voi pelätä oman tulkinnan arvoa. On vaikea sanoa kumman, runoilijan tai kuvittajan tulkinta on arvokkaampi, jos ne eroavat toisistaan. Kuvittaja voi joutua tasapainottelemaan oman tulkintansa ja runoilijan näkemyksen välillä, mutta hänen täytyy myös pitää kiinni omasta tulkinnan vapaudesta. Kuten aikaisemmassa kappaleessa mainittiin, oma tulkinta on aina väistämätön, eikä tämän ole huono asia. Erna Oeschon (1994) on tiivistänyt Chladeniusuksen (1986) ajatukset tekstin ymmärtämisestä ja tulkinnasta:

”Chladenius korostaa, että emme voi ennakoida kaikkea, ja siksi sanamme ja kirjoituksemme saattavat merkitä asioita, joita emme tarkoittaneet. Siksi myös lukijan pyrkiessä ymmärtämään puhetta ja kirjoitusta saattaa ajatella jotain, mistä tekijä ei ollut tietoinen. Chladenius myös korostaa, että kaikki ihmisten tuottama teksti ja puheet sisältävät jotain mikä ei ole ymmärrettävissä.” (Chladenius 1986, 56-57 Oeschonin mukaan)

Jos runojen tulkinnassa tai niiden tarkoitettujen merkitysten ymmärtämisessä on vaikeuksia tai eri mielisyyskiä vuoropuhe runoilijan tai muiden kanssa saattaa hyvinkin avata mieltä. Parhaassa tapauksessa vapaa keskustelu ja yhteistyö runoilijan kanssa voi helpottaa prosessia. Kuvittajan ei tule kuitenkaan antaa runoilijan ohjata tekemistään liian paljon vaan löytää sopiva tasapaino. Jotta kuvitukset antavat runolle uusia näkökulmia, runon tulkinnan tulee myös olla moni näkökulmaista.

Kuvittamista voi myös nähdä runon kääntämisenä. Jakobson (1987) kehitti intersemioottisen käännon käsitteen, joka tarkoittaa kielellisen merkityksen tulkintaa joissakin muissa kuin

kielellisissä symbolijärjestelmissä eli tekstissä. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi tarinan kääntämistä musiikiksi, tanssiksi tai elokuvaksi. Tai esimerkiksi veistoksen tai kuvan tulkintaa tekstiksi. Jakobson ajatteli runouden olevan mahdotonta kääntää tällä tavalla, runolle ominaisen kielellisyyden ominaisuuksien takia. Kääntäessä runosta jäisi aina oleellinen osa kertomatta.

Tämä ongelma ei ole uniikki vain runoudelle, vaan tätä tapahtuu myös muuta kirjallisuutta käännettäessä. Runous on kuitenkin omalla tavalla vapaampi käännettävä, koska ei ole kyse esimerkiksi minkäänlaisesta virallisesta viestistä kuten lainsäädöksistä tai kansanvälisistä sitoumuksista, joissa viestin täytyy olla asiasisällöltään tarkka. Jakobsonin maininta siitä, että käännöksestä jää aina jotain puuttumaan ei ole runokuvituksessa myöskään suuri ongelma, koska kuvituksen on tarkoitus esiintyä runon rinnalla, joten mitä kuvitus ei pysty kuvaamaan löytyy aina itse runosta, jonka rinnalla se esitetään.

Tulkinnan ollessa subjektiivista niin on myös tekstin tulkinnan kääntäminen. Kääntämiseen kuuluu vääristyminen, lisäykset, muunnelmat ja arvojen lisääminen, joka muuntaa käännon alkuperäisestä. Mutta tämä ei ole aina huono asia, koska runo voi hyvin toimia uudessa ilmaisumuodossa antaen sille uusia näkökulmia. (Mikkonen 2005, 37-38.) Runon luoma kuva ei alun perin saata olla ”selkeä”, joten kuvitus voi tässä tilanteessa olla toimiva käänнос selkeyttämään runon osia. Kuvittaminen on valikoivaa, tekstin uudelleenkirjoittamista, jonka ei oleteta tekevän samaa tehtävää kuin teksti (Mikkonen 2005, 39). Onnistunut käänнос ei ole aina yksi yhteen kopio alkuperäisestä teoksesta, vaan tulkinta eri kielellä.

Jos runoilija tekee itse runojen kuvitukset hänen ei tarvitse taipua ilmaisussaan kuvittajan tulkintaan. Vispo on runouden lajina täynnä hyvin erilaista visuaalisuutta, johon tämän kaltaiset runot voisivat sopia. Tällöin runoilija voisi tehdä juuri sitä mitä itse haluaa. Tämä voisi hyvin toimia runoilijalle, mutta toisen henkilön, tässä tapauksessa kuvittajan, mukaan tuominen visualisointiprosessiin antaa omia vahvuuksia. Omien alojensa ammattilaisina molemmilla osapuolilla on mahdollisuus ideoiden jakamiseen, joka voi tuottaa runolle uusia näkökulmia. Tämä auttaa yleensä kaikenlaisessa luovassa työssä.

Ajatuksia voi olla helpompi kehittää, kun ne puhutaan ääneen ja yhteistyöstä voi aina syntyä jotain aivan uutta. Kuvittajalla on myös mahdollisuus luoda kuvituksia, jotka poikkeavat runomaa ilman visuaalisuuden konventioista ja näin erottautuvat joukosta.

On myös mahdollisuus, että runoilija ei koe omia visuaalisia taitojaan riittäviksi toteuttaakseen haluamansa vision, jolloin kuvittaja voi auttaa runon visualisoinnissa. Aina ei ole parasta yrittää tehdä jokaista tehtävää itse vaan etsiä apua tai delegoida eri tehtäviä toisille, jotta pystyy antamaan kaikkensa osa-alueeseen, jonka tuntee parhaiten.

3.3 Abstraktin aiheen kuvittaminen

Runon kuvittaminen ei ole helppoa silloin, kun runon aihe on abstrakti. Kuvittaminen voi tuntua vaikealta, kun yrittää kuvittaa aihetta, joka ei tunnu konkreettiselta. Kuvittaja joutuu miettimään, miltä häpeä tai kaipuu näyttää ja miten ne tulisi visualisoida, jotta halutut tunteet olisi helppo tulkita.

Abstraktin aiheen kuvittaminen ei ole vain runokirjojen kuvittajia vaivaava ongelma, vaan sitä joutuu pohtimaan jokainen kuvittaja jossain vaiheessa. Esimerkiksi häpeälle ei ole varsinaista kaikkien kesken sovittua ulkonäkö, vaan asioita, jotka yhdistämme mielessämme kyseiseen tunteeseen. Kun kuvitetaan hahmo, jolla on punaiset posket se voi ilmaista montaa tunnetta, mutta kun kasvoilla on myös kiusaantunut ilme pääsemme lähemmäksi sitä tunnetta, jota yritämme ilmaista.

Abstraktien aiheiden kuvittaminen ei ole helppoa, mutta kun se onnistuu, se on hyvin palkitsevaa. Ihmiset tulkitsevat kuvia eri tavalla, joten vaikka kuinka yrittäisi kuvata tiettyä tunnetta joku voi tulkita sen täysin eri tavalla. Kaikki ei näe asioita samalla tavalla, joten ei ole aina edes viisasta yrittää miellyttää kaikkia.

3.4 Runojen kustantaminen

Jos ei puhuta runoista, jotka pelaavat visuaalisuudella runouudessaan, perinteisille runoilille on syntynyt oma konventio siitä miltä esimerkiksi runot tai runokirjat näyttävät ja kuvitus ei ole osa tätä konventiota. Runojen kuvittamiseen voi olla kynnys, jota useammat tekijät eivät halua ylittää, koska he kokevat runojen toimivan sellaisina kuin ne ovat.

Suomessa suurilla kustantamoilla on pitkät perinteet runouden kustantamisesta ja he päättävät sen, minkälaiset runot julkaistaan kustantamoissa. Kustantamoiden syntyessä runoutta kustannettiin suuria määriä. Runous oli jokaisen kulttuurisen arvonsa ymmärtävän kustantamon ohjelmassa ja tällöin runoutta julkaistiin paljon. 1990-luvulla laman aikana kustantamot vähensivät tai kokonaan lopettivat runojen kustantamisen taloudellisista syistä. Tämän jälkeen runojen kustannus ei koskaan palannut samankaltaiseen julkaisujen määrään, vaan kustantamot näkivät tärkeämpänä kirjojen tuottaman varallisuuden. Vaikka kirjoja myydään nykypäivänä enemmän tämä näkökulma ei ole muuttunut. (Parkko 2012, 31-32.)

Kuvitukset lisäävät kustannuskuluja, mikä ei ole houkutteleva ajatus kustantamoille, koska runot eivät ole taloudellisesti kannattava kirjallisuuden laji (Parkko 2012, 38). Tästä syystä voisi kuvitella, että kuvitettuja runoja löytyisi enemmän omakustanteiden joukosta. Omakustanteissa runoilijalla on kaikki vapaus tehdä juuri sellaisia päätöksiä kuin itse haluaa. Rajana toimii vain oma mielikuvitus ja budjetti. Omakustannettuja kuvitettuja runoja on kuitenkin vaikea löytää, jos ei itse ole jo runoharastajien piirissä. Julkaisujen pieni määrä voi myös vaikeuttaa kuvitettujen runojen päättymisen uusille lukijoille runoyhteisöjen ulkopuolelle.

Jos kustantamo päättää ottaa kuvittajan mukaan runokirjan suunnitteluun ja toteutukseen, se tuo mukaan oman haasteensa mikä ei ole kuitenkaan ylitse pääsemätön. Kuvittaminen ei ole helppoa työtä, sillä kuvittajan täytyy työssään perehtyä alkuperäiseen materiaaliin ja ymmärtää sanoma tai tarina parhaansa mukaan. Runouden kohdalla tämä saattaa olla vaikeaa, koska tulkinta on aina jokaiselle yksilöllinen ja kuvittaja joutuu ottamaan huomioon runoilijan ja kustantamon vaatimukset. Työ saattaa olla huonosti palkattua. Esimerkiksi palkkaus kuvakirjojen kuvittamiseen on Kuvittajat Ry:n järjestämän kyselyn mukaan kuvakirjoissa alle 2000€ noin 53%:lle vastanneista kuvittajista ja keskimääräiseksi työajaksi on asetettu 3 kuukautta

(Hietämäki 2018). Tämä on toki tieto kuvakirjoista, mutta jos verrataan kuvakirjoja runokirjoihin, jotka ovat jo valmiiksi taloudellisesti kannattamattomia kustanteita, näkymä runokirjojen kuvittamisen palkkauksesta ei näytä hyvältä. Lastenrunokirjoja kuvitetaan selvästi runsaammin, joten palkkaus voi olla tällä puolella parempaa.

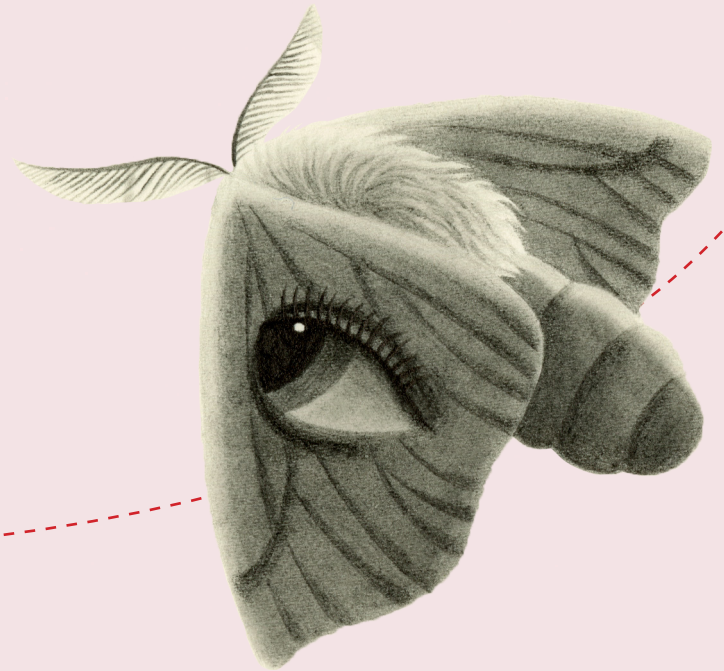
Runokirjojen kuvittamisen aloittaminen omakustanteiden puolella voisi olla hyvä alku tilanteen muuttamiseksi. Kuvittamista voisi aloittaa hitaasti mutta varmasti omakustanteissa, jotta kustantamoiden näkemys runokirjojen kuvittamisesta muuttuisi ajan myötä ja voisimme tulevaisuudessa nähdä useamman kuvitetun runokirjan myös valtavirran kustantamoiden tarjonnassa.

3.5 Runojen eriarvoistaminen

Voisi ajatella, että kuvituksen koko tai puuttuminen muuten kuvitetussa runokirjassa voi eriarvoistaa runoja keskenään, joka voi olla haitallista, kun yritetään esittää runot kokonaisuutena eikä yksilöinä. Kuvitukset tulisi kuitenkin tehdä runojen omien tarpeiden mukaan, joka saattaa tarkoittaa joidenkin kuvitusten olevan toisia huomiota herättävämpiä tai tilaa vievämpiä. Tämä on kuitenkin asia, jonka runoilija ja kuvittaja voivat yhteistyöllä korjata.

Kuvittamalla koko teoksen samalla tyylillä ja huolella auttaa lieventämään vahingollista eriarvoistamista. Työn tasapainon ylläpitämiseksi jokaista runoa ei voi visualisoida samalla tavalla, eikä tulisikaan runojen yksilöllisten tarpeiden takia. Isompi tai näyttävämpi kuvitus ei tarkoita sitä, ettei jokaiselle kuvitukselle olisi annettu yhtä paljon ajatusta. Isompi ei myöskään aina tarkoita parempaa. Joskus kuvituksen pois jättäminen muuten kuvitetusta teoksesta voi olla keino, jolla herättää lukijan mielenkiinto kyseistä runoa kohtaan ja luoda omaperäisiä tulkintoja ja tunteita. Runoilija voi kertoa mitkä runoista tulisi kuvittaa tai mitkä niistä hän haluaisi nostaa esille. Tarvittaessa kuvittaja voi antaa aiheeseen oman näkemyksensä. Yhteistyö on aina runojen kuvittamisen ytimessä.

4 Produktio

4.1 Runojen esittely

Kesällä 2021 tapasin runoilijan, joka oli kiinnostunut kuvitustani saatuaan lahjaksi yhden tekemistäni vesivärikuvitusta. Hän kuuli, että olin miettimässä opinnäytetyön aihetta ja ehdotti, olisinko kiinnostunut kuvittamaan hänen tekemiä runoja. Tapasimme ja innostuin nopeasti runojen kuvittamisesta. Tämän jälkeen runoilija antoi luvan käyttää runojaan opinnäytetyössäni. Työ ei ollut tilaustyö, eikä runoilijalla ollut suunnitelmia toteuttaa runoista omakustannetta. Tein kuvitusta yhteistyössä runoilijan kanssa ja käytin runoja tutkiakseni opinnäytetyön aihetta.

Runoilija antoi 16 runoa, joista valitsin kuusi produktio osiota varten. Valintaperusteina käytin runojen henkilökohtaisen tulkinnan vaikeutta ja keijumaailman läsnäoloa tai poissaoloa. Valittuani haluamani runot järjestin ne itselleni vaikeus järjestykseen. Vaikeus asteikko ei ollut mitenkään jämäkkä, vaan enemmänkin itselleni tekemä lista, jonka avulla päätin työjärjestykseni ja valmistelin itseni vaikeampien runojen kuvittamiseen. Runoilija ei tarkentanut runoille tiettyä lukujärjestystä, mutta runoja lukiessa saattoi löytää juonen tai ajan kulun, jonka otin huomioon runojen esittely järjestyksessä.

Runot ovat rakkausrunoja ja niiden teemat pyörivät kaipuun, surun ja päättyneen suhteen irti päästämiseksi. Jokainen runo käsittelee aiheita eri näkökulmista ja sitä, miten se vaikuttaa runojen päähenkilöön keijuun. Esimerkiksi tulkitsin runojen Keijun ikävä, Keijun syysruno ja nimettömän runon koskettavan kaipuuta, kun taas runot Näen sinut, Keijun unelmia ja Keijun salaisuus puhuvat toisen ihmisen sisäisestä kauneudesta ja itseluottamuksesta. Runoissa puhutaan myös pojasta, joka on usein hänen mielessään ja jota hän yhä kaippaa.

Ensimmäisellä tapaamisella runoilijan kanssa keskustelimme hänen toiveistaan, siitä miltä kuvitusten tyyli voisi näyttää. Hän toivoi kuvitusten olevan mielikuvituksellisia, surrealistisia, herkkiä ja vähän "punk rock" henkisiä. Värimaailman esimerkkinä toimi hänen lahjaksi saama tekemäni kuvitus, jonka värit ovat hyvin pastellisia ja kylläisiä. Tekniikkana oli tarkoitus käyttää vesivärejä. Kokonaisuudessaan kyseinen kuvitus (Kuva 18.) toimi mallina runojen kuvituksille.

Kuva 18. Tekemäni vesiväriyö, jonka runoilija sai lahjaksi

4.2 Inspiraatio

Lähdin etsimään inspiraatiota perinteisistä keijukuvituksista ja tarinoista. Elsa Beskowin ja Cicely Mary Bakerin kuvaukset keijuista ja pienistä metsän kansalaisista muistuttivat paljon runoilijan kuvailemaa tyyliä. Beskowin kuvitukset (Kuva 19.) ovat pehmeitä ja suloisia. Vesiväreillä maalatut pinnat antavat kuvituksille orgaanisen ilmeen, jonka vain vesiväri pystyisivät tekemään. Halusin tuoda tämän kaltaista ”arvaamattomuutta” kuvituksiin, mitä vesiväreillä työskentely tuo luonnollisesti.

Ymmärsin kuitenkin nopeasti perinteisten keijujen muistuttavan tyyliltään lapsille suunnattua mediaa, mikä ei ollut tarkoitukseni. Samoin aloin pohtimaan vesivärien käyttämistä. Oma tyylini on valmiiksi hyvin lapsille suunnattua. Piirrän mielelläni keijuhahmoja ja koen aiheen olevan vahvasti mukavuusalueellani. Päätin tästä syystä vaihtaa tekniikan vesiväreistä lyijykynään, koska halusin tuoda kuvituksiin enemmän rosoisempaa pintaa ja antaa lyijykynällä syntyvän kädenjäljen näkyä kuvituksissa.

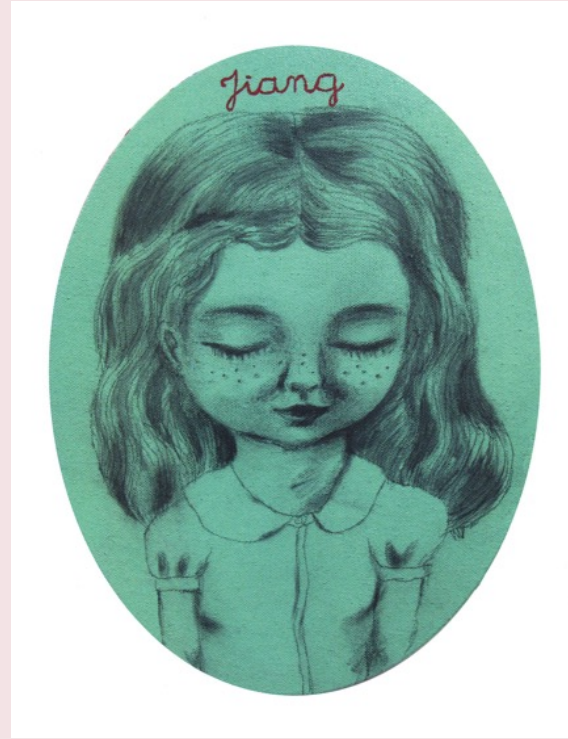

Kuva 19. Elsa Beskowin kuvitus kirjasta *The Flowers' fesital* (Beskow 2010)

Kuva 20. Amanda Vähämäen lyijykynäteos (Vähämäki 2022)

Tämän päätöksen jälkeen päädyin katsomaan Amanda Vähämäen tekemiä kuvituksia ja sarjakuvia (Kuva 20.). Vähämäen töissä on annettu näkyä selkeästi kynän jälki, jota halusin hakea omiin kuvituksiini. Hänen töitään katsellessani mietin kuvituksieni värimaailmaa. Päätin ensin tehdä kuvitukset lyijykynällä ja sen jälkeen värittää kuvat digitaalisesti. Tämä antaisi mahdollisuuden tehdä useampia värikokeiluja nopeasti ilman että joutuisin sitoutumaan tiettyihin väreihin kuvituksen teko vaiheessa. Digitaalisesti värittämällä saattaisin kuitenkin menettää haluamaani vesivärien arvaamattomuutta, mutta uskoin pystyväni imitoimaan vesivärien jälkeä tavalla, johon olisin tyytyväinen.

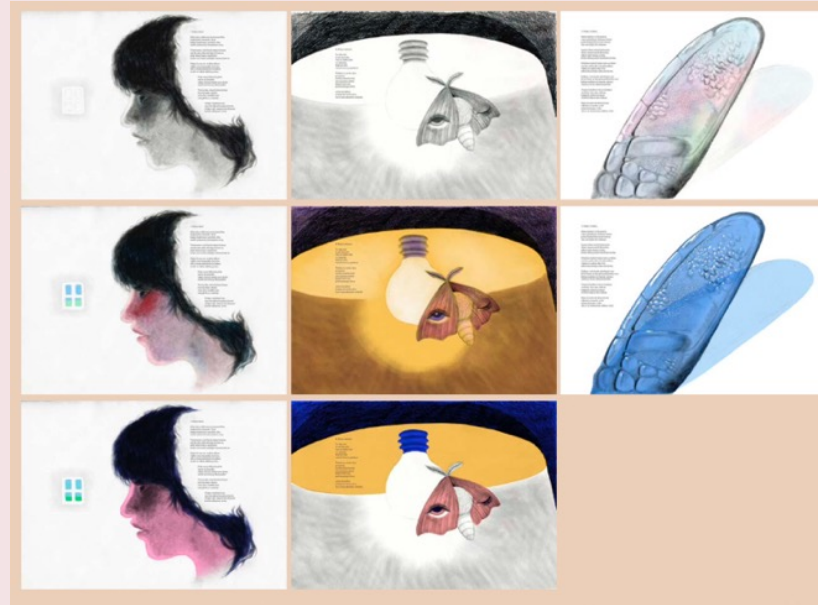
Kuvat 21 & 22. Teokset Jiang ja Justine (Tukiainen 2011)

Samankaltaista tyyliä, jota hain lyijykynän käytössä on myös Katja Tukiaisen tekemissä maalauksissa (Kuva 21 & 22). Molemissa maalauksissa on jätetty käden levittämä jälki kankaalle samoin kuin Vähämäen töissä. Haluan tuoda samanlaista jälkeä kuvituksiini, joka antaisi rosoisuutta, jota etsin herkkien runojen rinnalle.

4.3 Tyylin löytäminen

Työprosessini alkoi ensin tarkentamalla itselleni sekä runoilijalle tulevien kuvitusten tyyli. Koska ajatukseni kuvitusten tyylistä oli muuttunut paljon siitä, mitä olimme runoilijan kanssa aluksi keskustelleet, halusin selkeyttää tyyliä tekemällä esimerkkejä siitä mitä se voisi olla. Valitsin runoista kolme, joista tein ensin lyijykynä versiota ja kokeilin myös useampaa eri digitaalista väritystapaa. Osassa käytin tasaisia pintoja ja osassa yritin jäljitellä vesivärien hieman läpikuultavaa pintaa. Vaikka olimme keskustelleet runoilijan kanssa värimaailman olevan pastellien sävyinen, kokeilin kuitenkin myös vahvempia värejä vertailun vuoksi, sekä näyttääkseni runoilijalle mahdollisia vaihtoehtoja, joita hän ei ollut ehkä aikaisemmin harkinnut (Kuva 23.).

Näytettyäni ehdotukset runoilijalle hän oli tyytyväinen luonnoksiini ja suostui alkuperäisen suunnitelman muuttamiseen. Päädyimme molemmat pitämään eniten tyylistä, jota käytin ”Keijun salaisuus” runon toisessa ehdotuksessa (Kuva 24.). Tyylin muutoksista huolimatta siitä löytyi vielä aikaisemmin keskustelemiamme elementtejä.

Kuva 23. Tekemiäni tyyliehdotuksia

Kuva 24. Valittu tyyliehdotus

4.4 Hahmosuunnittelu

Tyylin muutoksen mukana tuli ajatus keijuhahmon uudelleen suunnittelemisesta. En ollut vielä tässä vaiheessa suunnitellut hahmoa, mutta runoilija oli kuvailut keijun hyvin perinteisenä keijuhahmona. Esimerkkinä tämänkaltaisesta hahmosta toimi Cicely Mary Bakerin kuvittamat keijut hänen kirjoittamissaan runoissaan (Kuva 25.).

Perinteisempi esitystapa saattaa kuitenkin tuoda enemmän mieleen lastenrunouden, joka ei ollut tarkoitus. Oman kuvitustyylini tuntien hahmoista voi herkästi tulla hyvin nuoren näköisiä, mikä voi viedä kuvitustyyliä väärään suuntaan. Runoilija myös kuvaili poikahahmon parrakkaaksi, aikuiseksi mieheksi, joten tuntui hyvin huonolta idealta kuvata keijuhahmo nuorelta, melkein lapselta näyttävältä hahmolta rakkausrunoissa.

Pohdimme yhdessä runoilijan kanssa mihin suuntaan keijua lähtisimme viemään ja yhteys luontoon nousi ylös. Keijut ajatellaan yleisesti asumaan luonnon keskellä ja niiden siivet usein kuvataan perhosten siipinä, jolloin idea keijun kuvaamisesta perhosena tai muuna siivekkäänä hyönteisenä syntyi. Keskustelimme myös muista hyönteisistä, joista sudenkorento pysyi jatkuvasti mukana. Sudenkorennot elävät usein vain muutamia viikkoja, parhaimmillaan kuukauden, jonka yhdistimme runojen tunteisiin, jotka ovat voimakkaita, mutta nopeita (Luoto & Luoto 2021, 66). Tästä syntyi idea kuvata keiju sudenkorentona, jolla

on perhosen siivet (Kuva. 26). Siipien vaihto tuo hahmoon lisää mielenkiintoa ja tekee keijun siluettista hieman helpomman asettaa kuvituksiin, kuin jos siivet olisivat pitkät ja kapeat kuten sudenkorennon. Keijun uusi muoto tuo myös kuvituksiin runoilijan toivomaa surrealismia, kun keiju on piirretty hyvin tyylytellysti.

Kuva 25. Cicely Mary Barkerin kuvittama ja kirjoittama The Song of the laburnum fairy -runo (Barker 2016)

Kuva 26. Keiju sudenkorennon ja perhosen yhdistelmänä

4.5 Luonnostelu

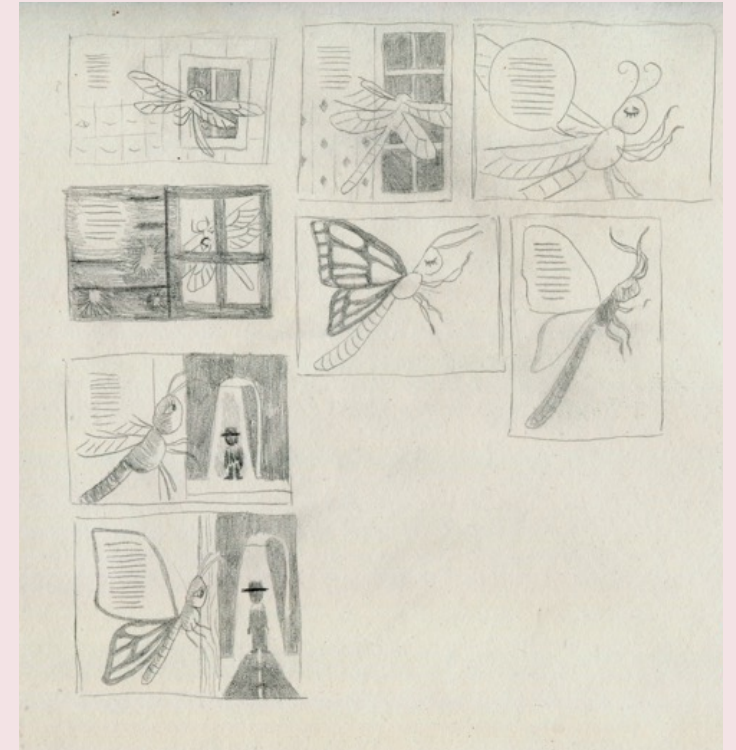
Saatuani selkeytettyä tyyliin aloitin runojen kuvitusten luonnostelun. Tässä vaihetta työskentelyä en ollut vielä valinnut runoja, joista tekisin lopulliset kuvitukset. Olin jo tehnyt tulkintoja kolmesta runosta, joita käytin aikaisemmassa tyylin selkeyttämisen vaiheessa, joten näiden runojen valitseminen ja jatkokehittäminen tuntui luontevalta. Kolme muuta runoa, jotka valitsin olivat mielessäni vaikeampia kuvittaa, koska koin hankalaksi löytää juuri näille runoille kyseisen tärkeän viestin. Tämä tunne saattoi myös johtua siitä, että olin jo paljon tutumpi kolmen jo aikaisemmin tutustumani runon kanssa. Valitsemani runot voi lukea liittestä 1. Järjestin vaikeusasteikon helpoimasta vaikeampaan näin:

1. Keijun ikävä
2. Keijun salaisuus
3. Keijun unelmia
4. Näen sinut
5. Nimetön runo
6. Keijun syysruno

Kolmen ensimmäisen runon tulkinta tuntui luontevammilta ja luotin omiin ideoihini selkeästi enemmän kuin kolmen viimeisen runon kanssa. Erityisesti minulla oli vaikeuksia runojen viisi ja kuusi kanssa. Keijun syysrunon luonnosten tekeminen venyi pitkälle koko kuvitusprosessin loppupuolelle.

Aloitin luonnostelun miettimällä samalla sivujen kokoa (Kuva 27.). Ensimmäisissä luonnoksissa Keijun ikävä -runolle sivujen muoto vaihtelevi useamman kerran. Koska runokirjojen muoto on hyvin vapaa, halusin kokeilla erilaisia muotoja luonnoksissa. Päädyin lopuksi luonnostelevaan suurimman osan ideoista suorakaiteen muotoiselle neliölle. Päätökseeni todennäköisesti vaikutti lukemieni Tuli & Savu -lehtien suorakaiteen muoto, joka toi mieleeni sanomalehden. Sivun pituudeksi valitsin 25 x 13,5 cm, jolloin aukeaman koko olisi 25 x 27 cm.

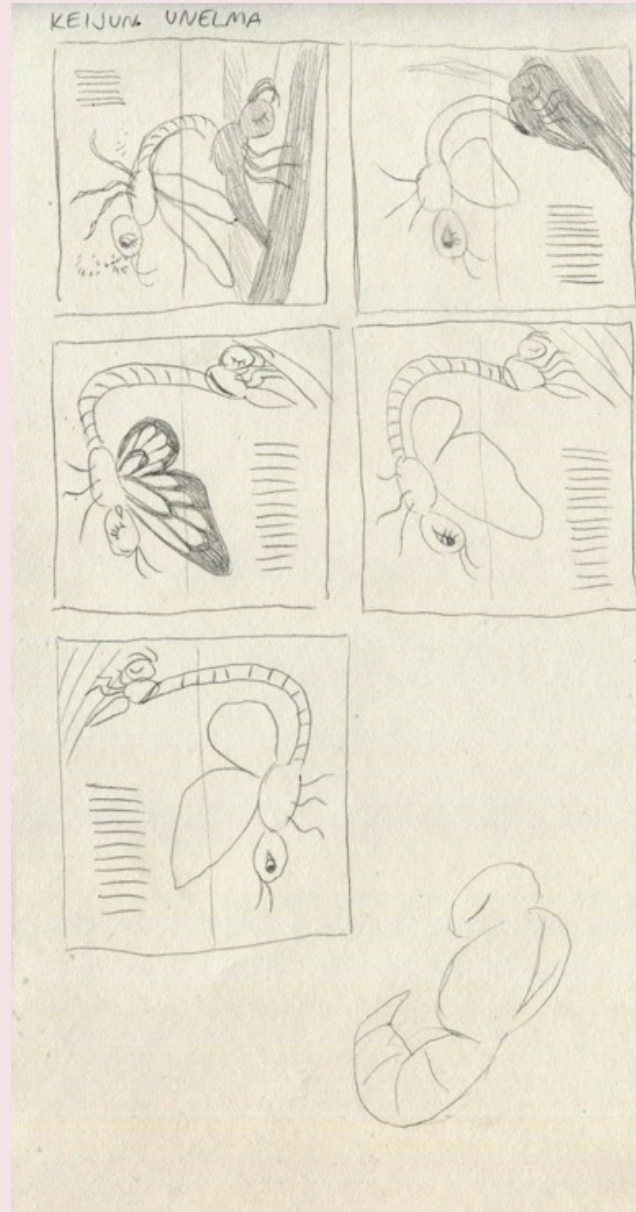
Luonnostellessa yritin ottaa huomioon aukeaman taitoskohdan. Vaikka kuvituksista ei ollut tarkoitus toteuttaa kokonaista julkaisua, koin tästä huolimatta tärkeäksi ottaa huomioon tämän asian. En halunnut asettaa runon tekstiä tai kuvituksen yksityiskohtia taitteeseen, jossa ne saattaisivat hävitä, jos kuvitteellinen aukeama avattaisiin kirjan muodossa. Jos kuvitukseni kuitenkin jäisivät taitoksen kohdalle tai lähettyville en nähnyt tätä suurena ongelmana. Jos runoista olisi suunnitellut kirjan, runojen pienimäärä mahdollistaisi julkaisun olevan hyvin ohut ja vaara siitä että taitos söisi suuren osan aukeaman keskikohdasta voisi olla hyvin pieni. Tähän toki vaikuttavat muutkin kirjan rakenteelliset osat, mutta pidin tämän ajatuksen mielessäni luonnoksia tehdessäni.

Kuva 27. Ensimmäiset luonnokset runoon Keijun ikävä

Runojen tulkinnassa käytin paria tapaa, joiden pohjalta tein luonnoksia. Ensiksi yritin löytää runojen ”ytimen” tai pääsanoman, jonka perusteella ideoisin kuvituksia. Tämä toimi parhaiten Keijun ikä-, Keijun salaisuus-, Keijun unelmia- ja Näen sinut -runoissa. Yritin välttää kuvittamasta suoraan mitä runoissa kuvailtiin, vaan yritin enemmänkin yhdistää ideani johonkin, joka kuvastaisi tulkintaani. Tätä tapaa käytin esimerkiksi Keijun Unelmia -runon luonnostelussa (Kuva 28.).

Tulkitsin runon kertovan siitä, kuinka keijun täytyy päästää irti suhteesta, joka on jo päättynyt ja lopettaa muistoissa eläminen. Luonnoksissani halusin kuvata keijun uudelleen syntymän vanhasta kuoresta uudeksi keijuksi. Ensin suunnittelin keijun nousevan kuoresta oikealta vasemmalle, mutta päätin kääntää luonnoksen toisinpäin. Keijun asento on oikealle, joka kuvastaisi tulevaisuuteen ja eteenpäin katsomista, kun taas keijun kotelo on käpertynyt katsomaan menneeseen, vasemmalle. Käytin samaa ajatusta myös muissa kuvituksissa.

Kuva 28. Luonnoksia runoon Keijun unelmia

Jos ensimmäinen tapa ei toiminut yritin keskittyä runossa mainittuun kohtaan, jonka koin runolle erityisen tärkeäksi. Esimerkiksi nimettömässä runossa koin vaikeaksi kiteyttää tulkintani yhdeksi kuvaksi, joten päätin korostaa runossa mainittua pilveä ja säteitä (Kuva 29.) Yritin erityisesti kiinnittää huomiota haikeuden tunteeseen, jotta se tulisi mahdollisimman selkeästi esille kuvituksessa ja ettei se jäisi vain suoraan runon kohtauksen kuvittamiseksi.

Halusin myös ohjata katsetta kuvituksissa vahvoilla kontrasteilla. Runossa Näen sinut halusin kuvittaa runon kertojan katsomassa toisen henkilön ”sisälle” ja nähdä toisen sisäinen maailman yhä kauniina siitä huolimatta mitä he itsestään kertoisivat. Halusin sivun katsomisen alkavan vasemmasta yläkulmasta, jonne luonnostelin runon kertojan kurkistamassa pimeyteen (Kuva 30.).

Lukijan katse kiinnittäisi aluksi huomiota vasemman ylänurkan kurkistavaan silmään, tämän jälkeen sivun alareunassa oleviin yksityiskohtiin ja lopuksi runoon, jonka asetan oikean sivun alareunaan. Yritin käyttää suuria kontrasteja samalla tavalla muissa kuvituksissa, jossa oli saman kaltaisesti suuria tummia väri pintoja. Jos en suunnitellut kuvitukseen tällaisia pintoja yritin käyttää kontrasteja enemmän kokoeroilla ja asettelulla.

Kuva 29. Luonnoksia nimettömään runoon

Kuva 30. Luonnoksia Näen sinut -runoon

Saatuani luonnokset valmiiksi halusin tehdä viimeistellymät luonnokset kuvituksista, joissa luonnosten ideat olisivat selkeästi esillä. Tein viimeistellyimmät luonnokset ideoista, joissa en ottanut huomioon lopullista sivun muotoa tai sitä, miten haluaisin asetella elementit lopulliseen taittoon. Otin huomioon vain sen, että saisin haluamani idean selkeästi esille. Päätin samalla tehdä värikokeiluja valmiisiin luonnoksiin päästäkseni jo kokeilemaan toimisiko pastelliset sävyt lyijykynä piirrosten rinnalla siten, miten olin ajatellut (Kuva 31.).

Osa väreistä toimi ideoideni kanssa, mutta toisissa ne vaativat vielä lisää hiomista. Heikoin väriyhdistelmä oli nimettömän runon luonnoksessa, johon olin kuvittanut pilven ja auringonsäteitä. Värit tuntuivat hyvin satunnaisilta ja niissä ei ollut tarpeeksi kontrastia. Nimettömän runon kuvitusidea oli myös mielestäni ideoistani heikoin, joten halusin vielä kehittää ideaani eteenpäin. Koin Keijun syysrunon tulkinnan ja idean erittäin haastavaksi, joten en saanut tehtyä viimeistellympää luonnosta kyseisestä runosta. Myös luonnosten määrä jäi vähäiseksi tämän runon kanssa, mutta päätin kuitenkin jatkaa muiden kuvitusten tekemistä, siinä toivossa, että työskentely herättäisi uusia ideoita Keijun syysrunon kuvituksille.

Kuva 31. Viimeistellyimmät luonnokset väritettyinä

4.6 Tekniikka

Aloitin kuvitusten työstämisen valitsemalla työhön sopivan paperin. Tiesin työtä aloittaessa, että paperin tulisi olla tarpeeksi paksua, jotta se kestäisi kovankin käsittelyn ja sileää, koska en halunnut paperin tekstuurin tulevan liikaa esille lopullisissa kuvituksissa. Päädyin käyttämään kuumapainettua vesiväripaperia, koska paperin pinnassa ei ollut näkyvää tekstuuria ja paperi oli kestävä. Pidin myös paperin luonnonvalkoisesta sävyistä, joka muistutti paperia, jota olin käyttänyt luonnostelu vaiheessa.

Lyijykynistä käytin kaikkia kovuusasteita tarpeen mukaan, mutta erityisesti käytin kovuuksia 3H, HB ja 6B. Ääriviivoissa ja ensimmäisen kerroksen pintojen värittämisessä käytin eniten 3H kynää. Koska 3H:n kynän jälki on vaaleaa ja kevyttä, sen kumittaminen on erityisen helppoa, eikä paperiin jää epämiellyttäviä jälkiä. 3H toimi myös hyvin toisten kovuuksien pinnan tasoittajana tai tasaisten siirtymien tekemisessä. Toki, jos käytin liian kovaa painetta 3H kynällä piirtäessä, kynä voi jättää jäljen, jota on vaikea kumittaa. Kädenjälkeni on normaalisti kevyttä, joten en kokenut tätä suurena ongelmana.

HB kovuutta käytin eniten varjojen työstämiseen ja eri pintojen tummentamiseen. HB:tä on selvästi helpompi tummentaa kerroksittain kuin 3H:ta, mutta varjoista saattoi tulla nopeasti liian tummia, jos en ollut varovainen. Tämä ei ollut kuitenkaan suuri ongelma, koska parilla kerroksella 3H:ta siirtymävärinä teki se yleensä HB:stä tasapainoisemman.

6B:tä käytin vain kohtiin, jotka halusin täysin mustiksi. Kynäni oli täysigrafiittikynä, jossa ei ole kynän puuosaa vaan grafiitti on puristettu tiiviiksi kynän muotoon. Puuosan puuttuminen helpotti isojen pintojen värittämistä. Kynä oli myös miellyttävän pehmeä ja väritettyjen pintojen jälki oli jo ennen sen levittämistä hyvin tasaista.

Lyijyn levittämiseen käytin vanupuikkoja, paperia ja häivyttintä. Yritin välttää sormella levittämistä, jotta paperiin ei jäisi rasvaisia sormenjälkiä. Suojasin myös työtä paperilla, jos jouduin pitämään kättäni työn päällä.

Kuva 32. Ääriviivat

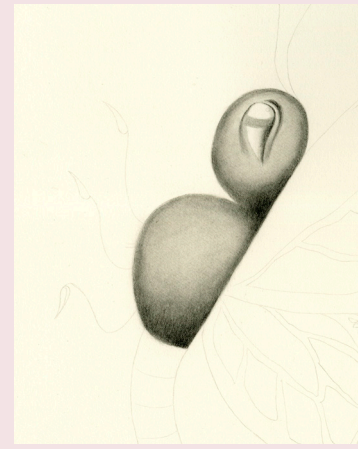
Kuva 33. Ensimmäinen pohjakerros

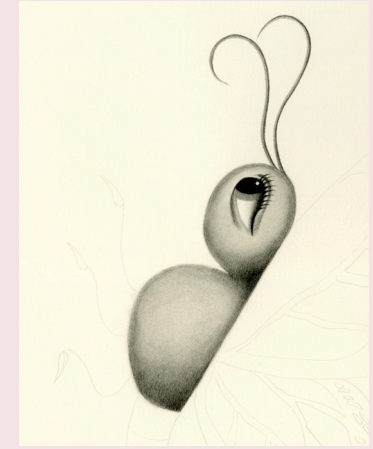
Kuva 34. Varjojen lisääminen

Kuva 35. Varjojen levittäminen

Kuva 36. Yksityiskohtien lisäys

Aloitin kuvitusten työstämisen siirtämällä luonnoksen ääriviivat paperille valopöydän avulla käyttäen 3H kynää (Kuva 32.). Vesiväripaperin paksuus teki siirtämisestä haastavaa, mutta ei mahdotonta. Tein viivapiirroksiin pieniä muutoksia tarpeen mukaan, joten valopöydän antama heikko näkyvyys oli tässä vaiheessa enemmän suuntaa antava.

Kun sain ääriviivat valmiiksi, siirryin värittämään kuvan ensimmäisen kerroksen, jonka levitin tasaiseksi vanupuikolla (Kuva 33.). Aloitin värittämisen usein yhdestä kohdasta tehden sen kokonaan valmiiksi ennenkuin jatkoin kuvan muihin alueisiin. Vaihdoin työtapaani vain kokoaukeaman kuvituksiin, joissa saatoin työstää kuvaa enemmän kokonaisuutena, jotta työ olisi lopussa yhtenäisempi.

Seuraavaksi väritin muodon varjot käyttämällä HB tai 3H kynää riippuen tilanteesta (Kuva 34.). Levitin ja tummensin varjoja ja pohjan pintaa vuorotellen, kunnes olin tyytyväinen (Kuva 35.) Lopuksi tein yksityiskohtia tai väritin kaikki kohdat, jotka

halusin täysin mustiksi 6B kynällä (Kuva 36.). Tätä prosessia toistin koko kuvituksen kanssa, kunnes työ oli valmis. Jos olin vahingossa värittänyt jonkun kohdan liian tummaksi, saatoin varovasti nostaa lyijyä paperista käyttämällä sinitarraa ja ta-soittamalla kohdan jälkeensä vanupuikolla ja 3H kynällä.

Mietin paljon luontaisen kuvitustyylini sopivuutta aikuisten runouden kuvittamiseen, koska tyyliäni voisi kuvailla lastenkuvituksiin sopivaksi. Esimerkiksi kuvituksieni keijuhahmo oli hyvin tyylitelty ja kuvien tuleva värimaailma korostaisi tätä entisestään. Mielestäni aikuiset voivat kuitenkin myös pitää ”lapsekkaasta” kuvitustyylistä ja tämänkaltainen tyyli sopi kyseisten runojen tunnelmaan. Yritin kuitenkin tehdä kuvitusten muut osat realistisemmin, erityisesti keijun siivissä, poika hahmossa sekä valon ja varjon käytössä, jotta kuvitusten tunnelma olisi kuitenkin vakavampi eikä leikkisä.

Kun kuvitukset tulivat valmiiksi, skannasin kuvat muokattavaksi. Muokausprosessi koostui kokonaisuudessa roskien tai

vahinkojen putsamisesta, tummuusarvojen korjaamisesta ja lopuksi väritasapainon hienosäädöstä. Saatoin myös muokata joitain kuvituksia, jos kuva tarvitsi sitä. Tein taustattomien kuvitusten taustoista läpinäkyviä, jotta kuvien asettelu olisi joustavampaa taittovaiheessa. Käsittelyn jälkeen oli sopiva aika kokeilla eri väri vaihtoehtoja, mutta päätin siirtää väritys vaihetta työn taittovaiheeseen, jotta tietäisin miltä lopullinen taitto näyttäisi kokonaisuutena.

4.7 Typografia

Ennen taittoa halusin keskittyä runojen typografiaan. Tein aluksi kokeiluja parilla eri antikva ja sans serif fontilla, joilla kokeilin erilaisia välistysten kokoja ja fontin pistekokoja. Tulostin kokeilujani runsaasti, jotta löytäisin fontille sopivan koon miellyttävää lukemista varten. Kokeilemani antikva fontti, Garamond Premier Pro, toi hyvin perinteisen tunnelman, johon en ollut aluksi tyytyväinen (Kuva 37.). En kuitenkaan heti vaihtanut fonttia vaan kokeilin eri rivivälistystä ja fontin pistekokoa, joka toi tekstiin ilmavuutta.

Päätin kuitenkin vaihtaa fontin sans serif, Andale Monoon fonttiin vertailun vuoksi (Kuva 38.). Fontti toi heti mieleen kokeellisemmat vispo runot, mutta hävitin rivivälien ilmavuuden, josta pidin aikaisemmassa fontissa. Myös kirjainten välistys karkasi liian avaraksi Andale Monoa kokeillessani.

Vaikka fontin tuoma kontrasti kuvituksiin olisi voinut toimia, jos olisin työstänyt kokeilujani eteenpäin, mielestäni kontrasti ei tuonut kuvitusta ja tekstiä yhteen, vaan piti ne toisistaan erillään mikä ei ollut tarkoitukseni. Halusin saada runon yhdistymään kuvituksiin luonnollisella tavalla, kuten esimerkiksi Heikkisen sarjakuvarunoissa, joissa hän on kirjoittanut ja piirtänyt runot samalla kädenjäljellä, yhdistäen eri osat saumattomasti.

Keijun Unelmia

Keijun täytyisi jo irti päästää
omaa sydäntään jo hieman säästää
poika löytänyt kai uuden armaan
niin sen täytyy olla varmaan

Saanut siihen uuden tilaisuuden
elämä antanut mahdollisuuden
siihen täytyy keijun luottaa
koska haluaa pojalle vain hyvää tuottaa

Hiljalleen täytyisi keijun lentoon lähteä
seurata uuden alun toiveiden tähteä
vaikeaa se saattaa olla tovin
rakastaahan keiju poikaa niin kovin

Rakkaus on toisaalta niin kaunis asia
kuin helmin ja timantein päällystetty rasia
kätkee sisälleen harvinaisen aarteen
onnen ja surun jokaisen kaarteen

Onnen tunnetta ei vie pois kukaan
sen keiju ottaa aina mukaan
taikapöly ei katoa koskaan
ei häviä loskaan eikä roskaan

Keiju ei unohda koskaan hyvää
rakkautta, tunnetta syvää
ei katoa kauneus, loisto
sitä ei vie mennessään mikään roisto

Kuva 37. Kokeilu Garamond Premier Pro fontilla

Olin kuitenkin jo suunnitellut kuvitukseni siinä mielessä, että runot olisivat aseteltu perinteisemmin kuvitusten yhteyteen, koska koin runon asettelun olevan osa runoilijan ilmaisua ja tapaa, jolla hän haluaa esittää runot. Tuntui väärältä asetella runo tavalla, jota runoilija ei ollut aluksi esittänyt.

Keijun Unelmia

Keijun täytyisi jo irti päästää
omaa sydäntään jo hieman säästää
poika löytänyt kai uuden armaan
niin sen täytyy olla varmaan

Saanut siihen uuden tilaisuuden
elämä antanut mahdollisuuden
siihen täytyy keijun luottaa
koska haluaa pojalle vain hyvää tuottaa

Hiljalleen täytyisi keijun lentoon lähteä
seurata uuden alun toiveiden tähteä
vaikeaa se saattaa olla tovin
rakastaahan keiju poikaa niin kovin

Rakkaus on toisaalta niin kaunis asia
kuin helmin ja timantein päällystetty rasia
kätkee sisälleen harvinaisen aarteen
onnen ja surun jokaisen kaarteen

Onnen tunnetta ei vie pois kukaan
sen keiju ottaa aina mukaan
taikapöly ei katoa koskaan
ei häviä loskaan eikä roskaan

Keiju ei unohda koskaan hyvää
rakkautta, tunnetta syvää
ei katoa kauneus, loisto
sitä ei vie mennessään mikään roisto

Kuva 38. Kokeilu Andale Mono fontilla

Halusin kuitenkin jollain tavalla tuoda runoilijan äänen takaisin ja päädyinkin kokeilemaan hänen käsin kirjoittamia tekstejä typografian sijasta (Kuva 39). Runoilija oli alun perin kirjoittanut runot käsin, joten koin tämän yhdistävän käsintehtyn kuvituksen ja kirjoitetun runon yhteen samankaltaisella tyyllillä. Kokeilin tekstin liittämistä aluksi täysin koskemattomana, mutta päädyin kuitenkin muokkaamaan runojen välistystä muistuttamaan enemmän aikaisempaa antikva fontti kokeilun ilmavuutta (Kuva 40).

Keijun Unelmia

Keijun täytyisi jo irti päästää
omaa sydäntään jo hieman säästää
poika löytänyt kai uuden armaan
niin sen täytyy olla varmaan

Saanut siihen uuden tilaisuuden
elämä antanut mahdollisuuden
siihen täytyy keijun luottaa
koska haluaa pojalle vain hyvää tuottaa

Hiljalleen täytyisi keijun lentoon lähteä
seurata uuden alun toiveiden tähteä
Vaikeaa se saattaa olla tovin
rakastaahan keiju poikaa niin kovin

Rakkaus on toisaalta niin kaunis asia
kuin helmin ja timantein päällystetty rasia
kätkee sisälleen harvinaisen aarteen
onnen ja surun jokaisen kaartein

Onnen funnetta ei vie pois kukaan
sen keiju ottaa aina mukaan
taikapöly ei katoa koskaan
ei häviä lostaan eikä roskaan

Keiju ei unohda koskaan hyvää
rakkautta, funnetta syvää
ei katoa kauneus, lorsto
sitä ei vie mennessään mikään roisto.

Kuva 39. Runoilijan käsinkirjoittama runo

Keijun unelmia

Keijun täytyisi jo irti päästää
omaa sydäntään jo hieman säästää
poika löytänyt kai uuden armaan
niin sen täytyy olla varmaan

Saanut siihen uuden tilaisuuden
elämä antanut mahdollisuuden
siihen täytyy keijun luottaa
koska haluaa pojalle vain hyvää tuottaa

Hiljalleen täytyisi keijun lentoon lähteä
seurata uuden alun toiveiden tähteä
Vaikeaa se saattaa olla tovin
rakastaahan keiju poikaa niin kovin

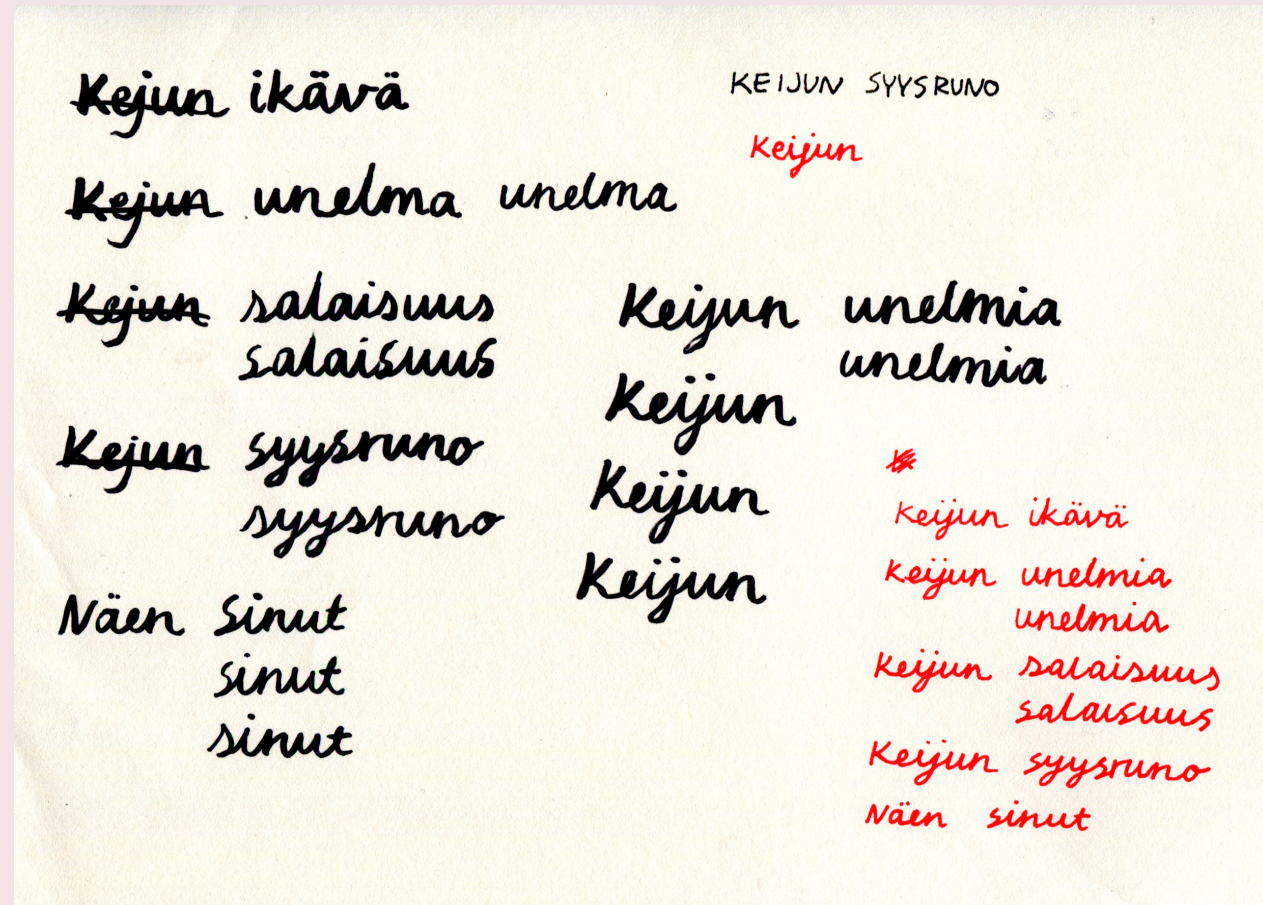
Rakkaus on toisaalta niin kaunis asia
kuin helmin ja timantein päällystetty rasia
kätkee sisälleen harvinaisen aarteen
onnen ja surun jokaisen kaartein

Onnen funnetta ei vie pois kukaan
sen keiju ottaa aina mukaan
taikapöly ei katoa koskaan
ei häviä lostaan eikä roskaan

Keiju ei unohda koskaan hyvää
rakkautta, funnetta syvää
ei katoa kauneus, lorsto
sitä ei vie mennessään mikään roisto.

Kuva 40. Runo muokkauksen jälkeen

Päätin myös muuttaa runojen nimien kirjoitustapaa kirjoittamalla nimet uudelleen paksulla tussilla, (Kuva 41.) jotta ne erottuisivat paremmin runosta. Halusin aluksi kysyä runoilijaa kirjoittamaan nimet uudelleen, mutta aikataulullisista syistä päädyin kirjoittamaan ne itse. Tein erilaisia versioita nimistä ja kokeilin erilaisia kyniä, löytääkseni sopivimman tavan kirjoittaa nimet. Päädyin valitsemaan punaisella tussilla kirjoitetut nimet, koska ne oli vielä helposti luettavissa verrattuna muihin versioihin ja kynän paksuus antoi sopivan kontrastin runojen ohuempaan tekstiin.

Kuva 41. Vaihtoehtoja nimen uudelleen kirjoittamiselle

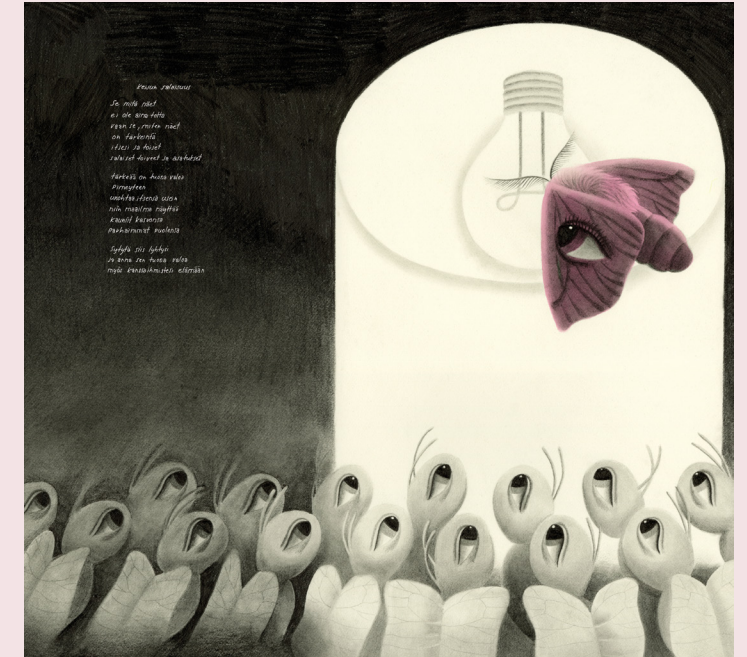
4.8 Taitto

Taitossa seurasin luonnostelu vaiheessa tekemiäni sommittelu ideoita. Koko työprosessin aikana olin miettinyt työn taiton kuvitukset edellä, joten oli tärkeää kokeilla erilaisia asetelmia, jotta voisin nähdä oliko alkuperäinen suunnitelmani toimiva.

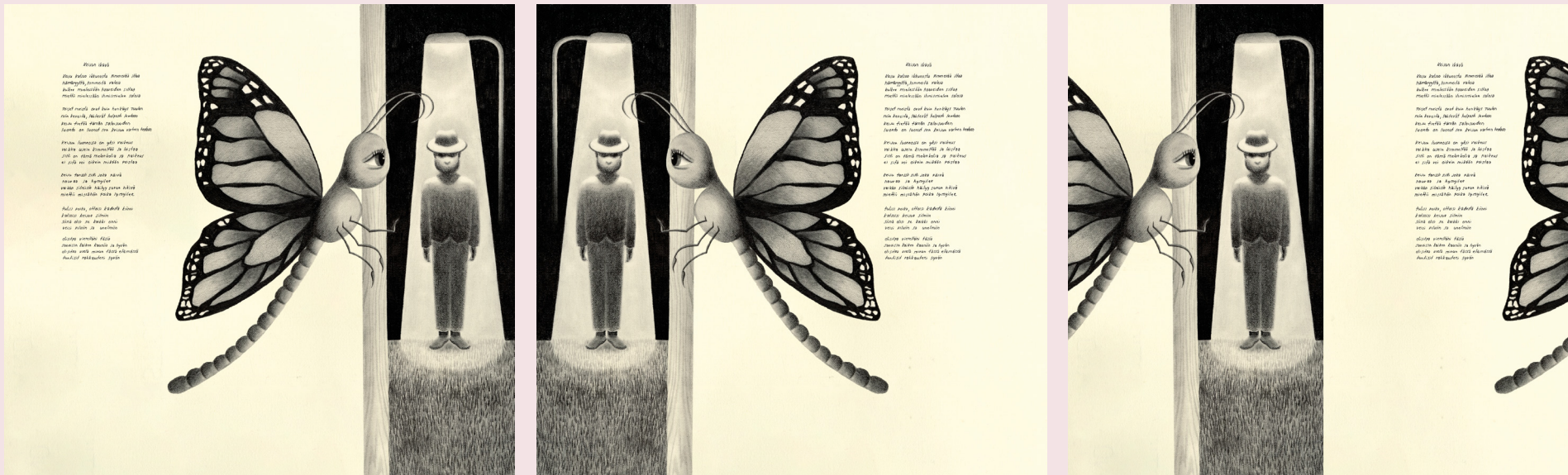
Aluksi ajattelin kuvitusten ja runojen olevan täysin valkoisella taustalla, mutta tämä tuntui liian rajulta ja kuvitukset menettivät osan pehmeystään, joten vaihdoin taustan käyttämäni paperin luonnonvalkoiseksi väriksi.

Palasin takaisin miettimään kuvitusten värejä ja totesin, että kuvat eivät kuitenkaan tarvitse niitä. Paperin luonnon kermanen väri ja lyijyn harmahtavat sävyt sopivat keskenään hyvin yhteen. Värit ovat sopivan vanhahtavat ja hillityt, jotka sopivat runojen teemaan. Tein kuitenkin pari kokeilua, joissa lisäsin yhden tehosteväriin kuvituksiin (Kuva 42 & 43.), mutta mielestäni kuvat eivät kuitenkaan tarvinneet sitä, vaikka se toimi osassa kokeiluista.

Kohdistin runot jokaiseen aukeamaan samaan kohtaan, jotta asetelu ei näyttäisi siltä, kuin olisin asetellut runot vahingossa hieman eri kohtiin. Keijun ikävä- ja Näen sinut -runojen tekstit ovat poikkeavasti oikealla sivulla, mutta ovat kuitenkin kohdistettu istumaan samalla tavalla muiden aukeamien kanssa.

Kuva 42 & 43. Tehosteväri kokeiluja Keijun ikävä- ja Keijun salaisuus -runoissa

Kuva 44-46. Keijun ikävä -runoon tekemiäni taitto vaihtoehtoja

Kokeilin Keijun ikävä -runoon paria vaihtoehtoista asettelua (Kuva 44-46.). Ensimmäinen taitto on alkuperäinen idea, toisessa taitossa käänsin kuvan toispäin ja kolmannessa kokeilussa laitoin kuvan alkamaan ensimmäiseltä sivulta ja jatkamaan toiselle sivulle.

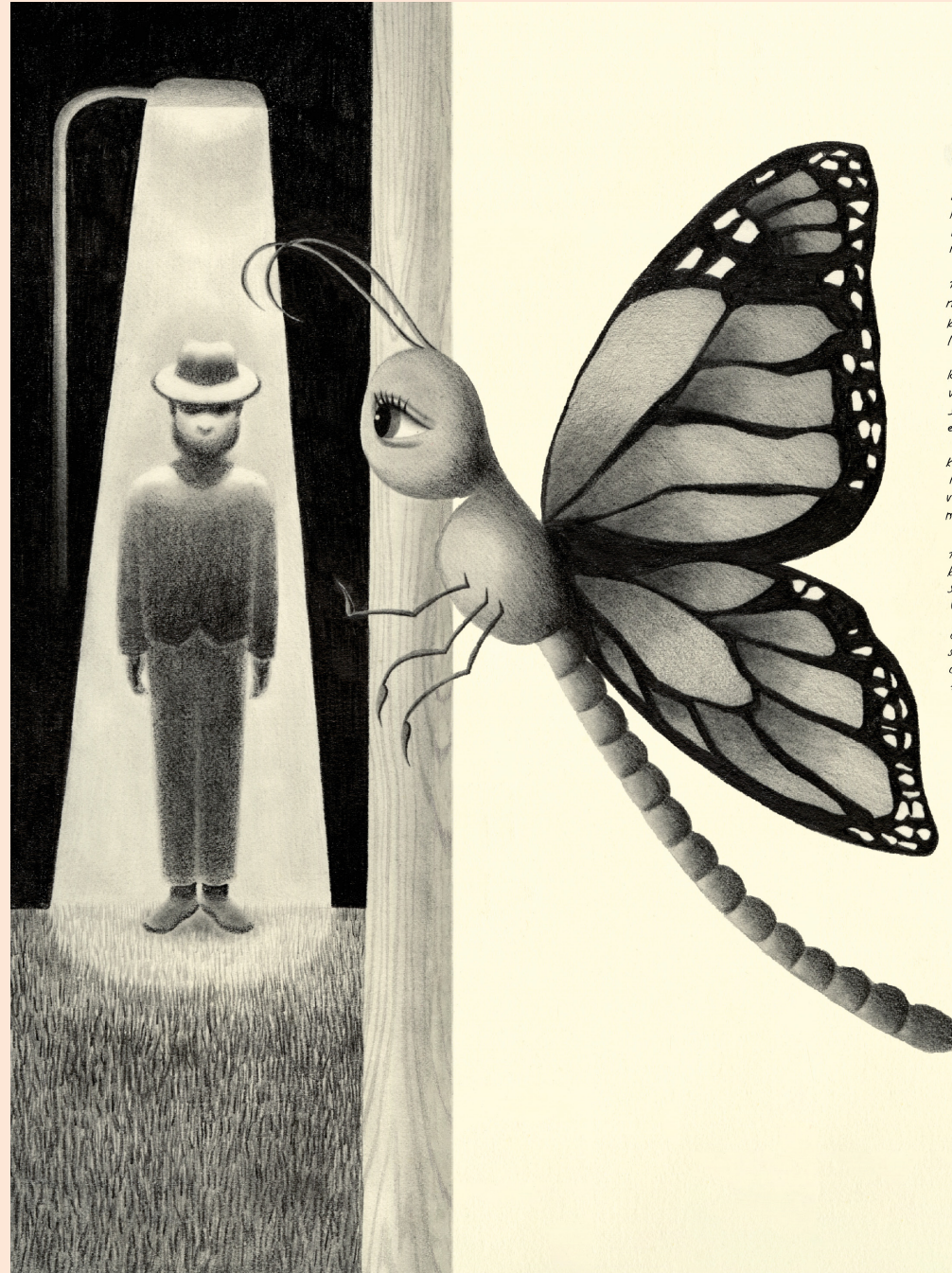
Mielestäni vaihtoehtoista toimivin oli toinen idea (Kuva 45.), koska siinä toteutui aikaisemmin mainitsemani kontrastien ohjaama lukusuunta paljon luontevammin, kuin alkuperäisessä ideassani. Myös keijun katse vasemmalle tuntui siltä kuin keiju katsoisi menneeseen suhteeseen, poikaa kohti. Kolmas idea,

vaikka visuaalisesti erikoisin, sekoitti kuvan katsomisjärjestyksen sekavaksi. Ensimmäisen idean katsomissuunta oikealta vasemmalle toi turhan nykäisyn vasemmalta ensin oikealle ja takaisin, eikä se tuntunut yhtä hyvältä kuin toisen idean vasemmalta hitaasti siirtyvä katse oikealle. Tästä syystä päätin vaihtaa Keijun ikävän -runon taiton toiseen ideaan.

5 Loppputulos

Ensimmäinen runo Keijun ikävä oli runoista sujuvin prosessi kuvittaa (Kuva 47.). Kuvituksessa halusin kuvata keijun katso-
massa ikkunasta ulos meneeseen aikaan. Poika seisoo ulkona
yksin, kylmänä ja hieman uhkaavana.

Kuva 47.
Valmis kuvitus runolle
Keijun ikävä

Keijun ikävä

Keiju katsoo ikkunasta pimenevää iltaa
hämyä, hämyä, hämyä valoa
kultee mielessään haaveiden siltaa
miettii mielessään ihmismielen saloa

Toiset meistä ovat kuin henkäys tuulen
niin keveitä, lähtevät helposti lentoon
Keiju tietää tämän salaisuuden
luonto on luonut sen keijun varten hiebon

Keijun luonnossa on yksi vaikeus
vaikka usein kimmeltää ja löistää
siinä on tämä melankolia ja vaikeus
ei sitä voi oikein mikään poistaa

Keiju tanssii siinä joka päivä
nauraa ja hymyilee
vaikka silmistä häilyy surun häivä
miettii missä poika löytyy

Tulisi poika, ottaisi kätensä kiinni
katsoisi keijua silmiin
Siinä olisi se kaikki onni
veisi pilviin ja unelmiin

Ostapa vierelläni tästä
sanoisin kaiken kauniin ja hyvän
ostapa vielä minun tästä elämästä
tuntisit rakkauteni syvän

Toinen runo Keijun unelmia kuvaa keijun uudelleen syntymän. Vanha kuori pitää vielä kiinni pojasta, mutta keiju on jo valmis katsomaan eteenpäin (Kuva 48.).

Keijun unelmia

Keijun täytyisi jo irta päästää
omaa sydäntään ja hieman siästä
pötkä löytynyt kai uuden armaan
niin sen täytyy olla varmaan

Saanut siihen uuden fiksisuuden
elämä antanut mahoollisuuden
siihen täytyy keijun luottaa
kuka haluaa pojalle väin hyvää tuottaa

Hiljalleen täytyi keijun lentoon lähteä
seurata uuden alun toiveiden tähteä
Vaikeaa se saattaa olla tovin
rakastathan keiju poikaa niin kovin

Rakkaus on toiselta niin kaunis asia
kun helmin ja ammanten päällystetty rasia
kätkee sisälleen hävinneisen aarteiden
onnen ja surun jotaisen kaarteiden

onnen funnetta ei vie pois kukaan
sen keiju ottaa aina mukaan
katoa pöly ei katoa koskaan
ei häviä ikinä sitä roskaan

Keiju ei unohda koskaan hyvää
rakkautta, funnetta syvää
ei katoa kauneus, lorista
sitä ei vie mennessään mikään roisto.

Kuva 48.
Valmis kuvitus runolle
Keijun unelmia

Kolmannessa runossa Keijun salaisuus lampun valo valaisee pienten hyönteisten kasvoja (Kuva 49.). Vaikka runon nimessä mainitaan keiju, hahmoa ei kuitenkaan mainita runossa. Tästä syystä en piirtänyt keijua kuvitukseen, mutta piirsin siivekkäitä hyönteisiä keijun sijasta.

Keijun salaisuus

*Se mitä näet
ei ole aina totta
Vaan se, miten näet
on tärkeintä
itseti ja toiset
salaiset toiveet ja ajatukset*

*tärkeää on tuoda valoa
Pimeyteen
unohtaa itsensä usein
niin maailma näyttää
kauniit kasvoja
parhaimmat puolelta*

*Sytytä siis lyhtysi
ja anna sen tuoda valoa
myös kantajihimmieliseen elämään*

Kuva 49.
Valmis kuvitus runolle
Keijun salaisuus

Neljäs runo Keijun syysruno paljastui valitsemista runoistani haastavimmaksi kuvittaa (Kuva 50.). Prosessi venyi pitkälle kuvitusprosessin loppuun ja oli kokonaisuudessaan hyvin mutkikas.

Minulla oli idea siitä mitä halusin tehdä, mutta en osannut ilmaista sitä haluamallani tavalla luonnoksissani. Lopullisesta kuvituksesta tuli hyvin pelkistetty.

Kuva 50.
Valmis kuvitus runolle
Keijun syysruno

Keijun syysruno

Keiju laittaa hollemeton
ja nauhaan
kimalluksen siinä jättää
yhä ylleen
Hiljalleen hyräillen
syksystä laulaa
laittaa saappaat, ette
mene pylylleen

Sykyt tuo mukanaan
hämärän hysyyn
tuikuisia laistoa yhä valo
koko taivaste Keiju
päähän,ä myyryn
ei lämmitä enää pelkkiä tunteen pala

Keiju miettii mielestään
syksyn taikaa
kaipaa mielestään
kainaloon paikan
ei voi unohtaa mennyttä aikaa
toivoisi katoonnet vielä saapuvan

Keiju huokaa ja harkitsee
välillä lujempaa
niin että metsästä roikaa
laulaa ja nauraa
välillä syä nyhtäkuraa
ei vaan poikaa missään riäy
missä sience hänen kulkunsa löy.

Viides runo Näen sinut on runoista ainoa, jossa keijua ei ole mainittu kertaakaan (Kuva 51.). Tästä syystä valitsinkin runon kuvitettavaksi, koska halusin oppia kuinka kuvittaa runot kokonaisuutena siitä huolimatta onko keiju runoissa läsnä vai ei.

Kuva 51.
Valmis kuvitus runolle
Näen sinut

Näen sinut

*Etä sen et ole sellainen kuin laulen
mutta fiokkiä, jätät kuitenkin alle
sinä et tiedä mitä minä näin
et tiedä sitä, että minä haluan
kukkistin sieluisi
Juuri silloin, kun et ollut voraullisi*

*Etä kuitenkin olet juuri sellainen
kuin laulen
minä näin sinut sellaisena kuin olet
omana itsenäsi
minä kukkistin niin hiljaa
etteet huomannut
Ja sinun sielusi on minusta kaunis*

Kuudes nimetön runo oli toinen runo, joka tuotti minulle vaikeuksia (Kuva 52.). Aluksi ideani pilvestä ja auringonsäteistä tuntui hyvin heikolta, mutta en halunnut kuitenkaan luopua ideasta kokonaan. Yritin selkeyttää kuvitusta pelkistämällä pilven ja keijun asettelua, jotta säteet paistaisivat selkeästi keijun päälle. Poistin myös alkuperäisen taustan kuvituksesta kokonaan.

Kuva 52.
Valmis kuvitus
nimettömälle runolle

6 Yhteenveto

Opinnäytetyön tavoite oli tehdä toimiva aikuisten runokuvitus ja tutkia samalla miksi aikuisten runoutta ei kuviteta ja miten kuvittamista tulisi runoudessa lähestyä. Perehdyin ensin runouden visuaalisuuteen tarkastelemalla runouden eri suuntauksia, sarjakuvarunoutta, runokirjojen kansia ja lastenrunoutta. Pohdin myös runojen kuvittamisen kohtaamia vaikeuksia ja sitä miten ne vaikuttavat kuvittamiseen eri tavalla. Oppimani tiedon pohjalta yritin toteuttaa onnistuneet kuvitukset runoille, jotka olin saanut käyttööni opinnäytetyön toteutusta varten.

Ennen työn aloittamista runous ei ollut minulle tuttua, joten suurin osa taustoituksen tiedosta tuli itselleni täysin uusina asioina. Mielestäni olisin voinut tutustua muihin visuaalisiin runosuuntauksiin kuten esimerkiksi videorunouteen. Keskityin myös vahvasti länsimaiseen runouteen, jonka takia en ehtinyt tutustua itämaiseen runouteen lainkaan.

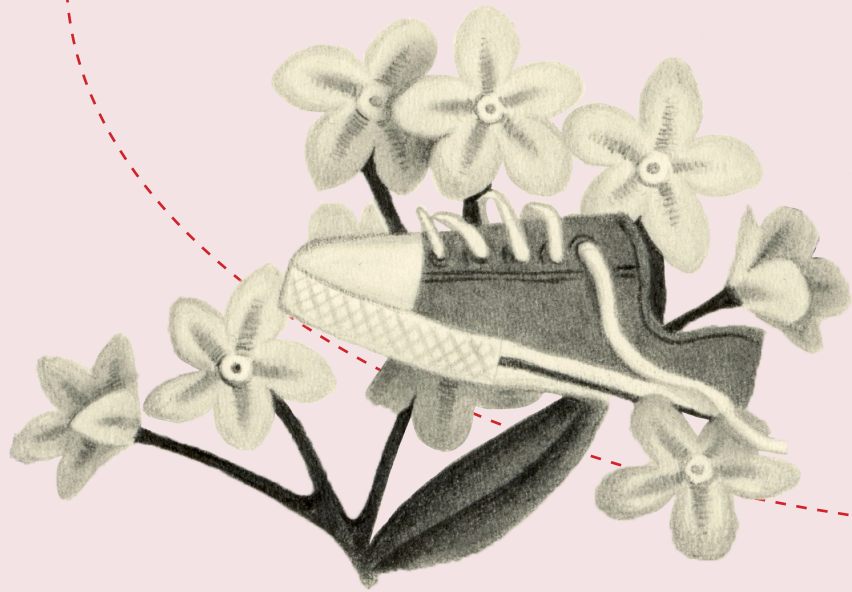
Työ myös muutti nopeasti näkemykseni runojen kuvituksista vain runoa kaunistavasta kuvasta omaa kieltä puhuvaksi runoksi. Yhteistyö runoilijan kanssa oli myös tärkeä osa työskentelyä ja sitä olisi voinut tehdä enemmänkin, kuin työn aikana ehdin. Koska kuvitukset muuttuivat niin paljon alkuperäisestä suunnitelmasta, oli tärkeä keskustella asiasta runoilijan kanssa. Minun täytyi myös luottaa omiin ideoihini suunnitelman muuttuessa, kun kuvitukseni alkoivat erota huomattavasti alkuperäisestä suunnitelmasta. Onnekseni runoilija oli hyvin avomielinen kaikille uusille ideoille, eikä heti tyrmännyt niitä.

Onnekseni runoilija ilmaisi olevansa tyytyväinen kuvituksiini, joten olen tyytyväinen lopputulokseen. Mielestäni olisin kuitenkin voinut vielä työstää kuvituksiani eteenpäin. Niiden runojen kuvitukset, jotka kerroin olevan helpommin tulkittavia, onnistuivat selvästi paremmin kuin ne kuvitukset, joiden runot jo alussa luokittelin itselleni hankaliksi.

Työn aikatauluttaminen oli yksi suurista kompastuskivistäni, joten osa kuvituksista on saanut vähemmän työaikaa kuin ne olisivat vaatineet. Samoin runojen typografian työstäminen olisi voinut kehittyä enemmän, jos olisin antanut sille enemmän aikaa. Kiireessä tehdyt kuvitusten ideat eivät mielestäni ilmene yhtä selkeästi kuin olisin toivonut, mutta olen kuitenkin tyytyväinen siihen mitä olen saanut tehtyä siihen nähden, että runous oli minulle hyvin uutta.

Haasteista huolimatta mielestäni aikuisten runojen kuvittaminen on, kaikista vaikeuksistaan huolimatta sen arvoista. Kuvituksen tuomat mahdollisuudet ja uudet tulkinta näkökulmat voivat antaa runolle paljon. Runoilijan omatekemällä visuaalisuudella hän voi ilmaista runoan juuri niin kuin itse haluaa ja kuvittaja voi tuoda oman tuoreen näkemyksensä runolle yhteistyössä runoilijan rinnalla. Työ on haastavaa, mutta täysin sen arvoista.

7 Läheteet

Painetut lähteet:

Alho, A., Waltari M. 1979. Kieku ja Kaiku: Kotilieden sarjakuva-kirja. Porvoo: WSOY

Karasma, K., Suvilehto, P. 2014. Ihmejuttuja ja tavattomia tarinoita. Helsinki: BTJ Finland Oy

Lehikoinen, L., Teittinen, J. 2012. Tekstitaide Tuli&Savu. 68. Helsinki: Nihil Interit ry

Luoto, L., Luoto, H. 2021. Ötökät lähiluonnossa. Helsinki: Readme.fi

Mikkonen, K. 2014. Kuva ja sana. Helsinki: Gaudemus Kirja Oy

Oesch, E. 1994. Tulkinnasta: tulkinnan tiedolliset perusteet modernissa ja filosofisessa hermeneutiikassa. Filosofia tutkimuksia Tampereen yliopistosta 53. Tampere: Tampereen yliopisto

Parkko, T. 2012. Runouden ilmiöitä. Helsinki: BTJ Finland Oy

Parkko, T. 2014. Runon vapaus. Helsinki: BTJ Finland Oy

Sähköiset lähteet:

Hietamäki, H. 2018. Tutkimus: Kuvituksen palkkiot. Kuvittajat. [Viitattu 4.4.2022] Saatavissa <https://kuvittajat.fi/kuvittaja-posts/tutkimus-kuvitusten-palkkiot>

Jakobson, R. 1987. Language in literature. London: Harvard University Press. [Viitattu 7.3.2022] Saatavissa https://monoskop.org/File:Jakobson_Roman_Language_In_Literature.pdf

Kauneimmat kirjat. Kaunokirjat. 2020. [Viitattu 1.4.2020]. Saatavissa <https://www.kauneimmatkirjat.fi/palkitut/vuosi-2020/kaunokirjat/>

Kauneimmat kirjat. Kaunokirjat. 2018. [Viitattu 16.4.2020]. Saatavissa <https://www.kauneimmatkirjat.fi/palkitut/vuosi-2018/kaunokirjat/kaunokirjat/>

Kauneimmat kirjat. Kaunokirjat. 2012. [Viitattu 16.4.2020]. Saatavissa <https://www.kauneimmatkirjat.fi/palkitut/2012-2/kaunokirjat/>

Vainio, J. 2012. Kieku ja Kaiku, 80 vuotta (ja risat). Sarjainfo. [Viitattu 31.3.2022] Saatavissa <https://www.sarjakuvaseura.fi/fi/sarjainfo/arkisto/sarjainfo-151-160/sarjainfo-157/2568-si157-kieku-ja-kaiku-80-vuotta/file>

Kuvalähteet:

Kuva 1. Herbert, G. 1633. Eastern Wing. [Viitattu 13.4.2022]
Saatavilla: <https://www.ccel.org/h/herbert/temple/Easterwings.html>

Kuva 2. Mallarmé, S. 2014. Aukeama kirjasta Nopanheitto ei koskaan tuhoa sattumaa: runo. Porvoo: Sémiosquare

Kuva 3. Niemi, M., Toivio, M. 2012. Sivun kirjasta Suut. Helsinki: Osuuskunta Poesia

Kuva 4. Kirstinä, V. 2016. Sivun kirjasta Luonnollinen tanssi. Näköispainos. Helsinki: Ntamo

Kuva 5. Blake, W. 1794. Sivun kirjasta Viattomuuden ja kokemuksen lauluja: Osoitus ihmissielun kahdesta vastakkaisesta luonnosta. Käsite

Kuva 6. Alho, A., Waltari M. 1979. Sivun kirjasta Kieku ja Kaiku: Kotilieden sarjakuvakirja. Porvoo: WSOY

Kuva 7. Heikkinen, J. 2017. Aukeama kirjasta Hietasalo. Helsinki: Osuuskunta Poesia

Kuva 8. Heikkinen, J. 2010. Sivun kirjasta Apua on tulossa. Oulu: Asema

Kuva 9. Saarti, J. 2021. Aukeama kirjasta Matka vuoren huipulle. Helsinki: BoD - Books on Demand

Kuva 10. Leivo, A., Tauriainen, T. 2010. Aukeama kirjasta Exäni Huutaa!. Turku: Kustannusosakeyhtiö Sannakko

Kuva 11. Huotarinen, V. 2020. Kansikuva kirjasta Omatunnon asioita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Siltala. [Viitattu 13.4.2022] Saatavilla: <https://www.siltalapublishing.fi/product/omantunnon-asioita/>

Kuva 12. Lehikoinen, T. 2009. Kansikuva kirjasta Turvalliset veistokset Helsinki: Ntamo. [Viitattu 13.4.2022] Saatavilla: https://tiinalehikoinen.wordpress.com/poetry/turvalliset_veistokset/

Kuva 13. Välipakka, T. 2018. Kansikuva kirjasta Uutisia!. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Siltala. [Viitattu 13.4.2022] Saatavilla: <https://www.siltalapublishing.fi/product/uutisia/>

Kuva 14. Antsalu, V. 2012. Sähkökatkoksen aikaan. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Teos. [Viitattu 13.4.2022] Saatavilla: <https://www.teos.fi/Sahkokatkoksen+aikaan>

Kuva 15. Korolainen, T. 2005. Sivun kirjasta Kuono kohti tähteä. Helsinki: Lasten keskus

Kuva 16. Ruotanen, A. 2010 Sivun kirjasta Hajanhujaalla. Helsinki: Lasten keskus

Kuva 17. Ruohonen, L., Kallasmaa, E. 2017. Aukeama kirjasta Tippukivitapaus. Helsinki: Otava

Kuva 19. Beskow, B. 2010. The flowers' festival postikortissa. Edinburgh: Floris Books

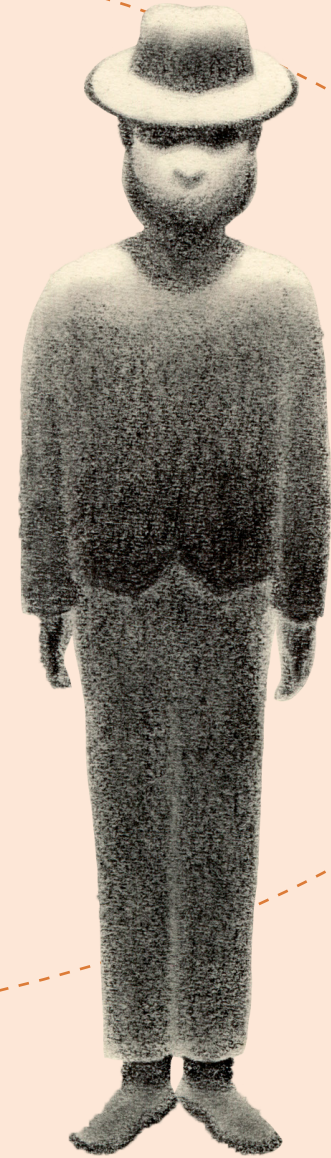
Kuva 20. Vähämäki, A. 2022 Iyijykynä teos. [Viitattu 5.4.2022] Saatavilla: <https://kuvittajat.fi/gallery-exhibitions/amanda-vahamaki>

Kuva 21. Tukiainen, K. 2011. Works part two 2008-2013. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Parvs

Kuva 22. Tukiainen, K. 2011. Works part two 2008-2013. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Parvs

Kuva 25. Barker, C.M. 2016. Sivun kirjasta The Complete book of the flower fairies. London: Penguin Random House UK

8 Liitteet

Liite 1

Keijun salaisuus

Se mitä näet
ei ole aina totta
vaan se, miten näet
on tärkeintä
itsesi ja toiset
salaiset toiveet ja ajatukset

Tärkeää on tuoda valoa
pimeyteen
unohtaa itsensä usein
niin maailma näyttää
kauniit kasvonsa
parhaimmat puolensa

sytytä siis lyhtysi
ja anna sen tuoda valoa
myös kanssaihmistesi elämään

Keijun Unelmia

Keijun täytyisi jo irti päästää
omaa sydäntään jo hieman säästää
poika löytänyt kai uuden armaan
niin sen täytyy olla varmaan

Saanut siihen uuden tilaisuuden
elämä antanut mahdollisuuden
siihen täytyy keijun luottaa
koska haluaa pojalle vain hyvää tuottaa

Hiljalleen täytyisi keijun lentoon lähteä
seurata uuden alun toiveiden tähteä
vaikeaa se saattaa olla tovin
rakastaahan keiju poikaa niin kovin

Rakkaus on toisaalta niin kaunis asia
kuin helmin ja timantein päällystetty rasia
kätkee sisälleen harvinaisen aarteen
onnen ja surun jokaisen kaartein

Onnen tunnetta ei vie pois kukaan
sen keiju ottaa aina mukaan
taikapöly ei katoa koskaan
ei häviä loskaan eikä roskaan

Keiju ei unohda koskaan hyvää
rakkautta, tunnetta syvää
ei katoa kauneus, loisto
sitä ei vie mennessään mikään roisto

Keijun ikävä

Keiju katsoo ikkunasta pimenevää iltaa
hämäryyttä, himmeitä valoja
kulkee mielessään haaveiden siltaa
mieltii mielessään ihmismielen saloja

Toiset meistä ovat kuin henkäys tuuleen
niin keveitä, lähtevät helposti lentoon
keiju tietää tämän salaisuuden
luonto on luonut sen keijun varteen hentoon

Keijun luonnossa on yksi vaikeus
vaikka usein kimmeltää ja loistaa
silti on tämä melankolia ja haikeus
ei sitä voi oikein mikään poistaa

Keiju tanssii silti joka päivä
nauraa ja hymyilee
vaikka silmissä häilyy surun häivä
mieltii missähän poika lymyilee

Tulisi poika, ottaisi kädestä kiinni
katsoisi keijua silmiin
siinä olisi se kaikki onni
veisi pilviin ja unelmiin

Olisitpa vierelläni tässä
sanoisin kaiken kauniin ja hyvän
olisitpa vielä minun tässä elämässä
tuntisit rakkauteni syvän

Liitteet

Keijun syysruno

Keiju laittaa hellemekon
jo naulaan
kimalluksen silti jättää
yhä ylleen
hiljalleen hyväillen
syksystä laulaa
laittaa saappaat, ettei
mene pyllylleen

Syksy tuo mukanaan
hämärän hyssyn
tuikuissa loistaa yhä valo
kohta tarvitsee keiju
päähänsä myssyn
ei lämmitä enää pelkkä tunteen palo

Keiju miettii mielessään
syksyn taikaa
kaipaa mielessään
kainalooan pojan
ei voi unohtaa mennyttä aikaa
toivoisi kadonneen vielä saapuvan

Keiju huokaa ja haikaa
väliin lujempaa
niin että metsässä raikaa
laulaa ja nauraa
väliin syö nyhtökauraa
ei vaan poikaa missään näy
missä lienee hänen kulkunsa käy

Liitteet

Näen sinut

Ehkä sanot ettet ole sellainen kuin luulen
mutta tiedätkö, saatat kuitenkin olla
sinä et tiedä mitä minä näin
et tiedä sitä, että minä hiljaa
kurkistin sieluusi
juuri silloin, kun et ollut varuillasi

Ehkä kuitenkin olet juuri sellainen
kuin luulen
minä näin sinut sellaisena kuin olet
omana itsenäsi
minä kurkistin niin hiljaa
ettet huomannut
ja sinun sielusi on minusta kaunis

Jotkut pojat nyt vaan

Katsovat pilviin...

Keijut katsoo toisinaan taivaalle
ehkä poika istuu juuri nyt pilven reunalla
heinänkorsi suupielessä

Onhan se hyvä siellä pilvenhattaralla
keiju miettii mielessään
katsoo taivaalle ja hurmurille

Pilviin kadonneet
katoavat tavallaan kokonaan
tummien pilvien takaa ei saata tavoittaa
kadonneita poikia
mutta joskus auringonsäteissä
keiju muistaa
kadonneen pojan hymyn